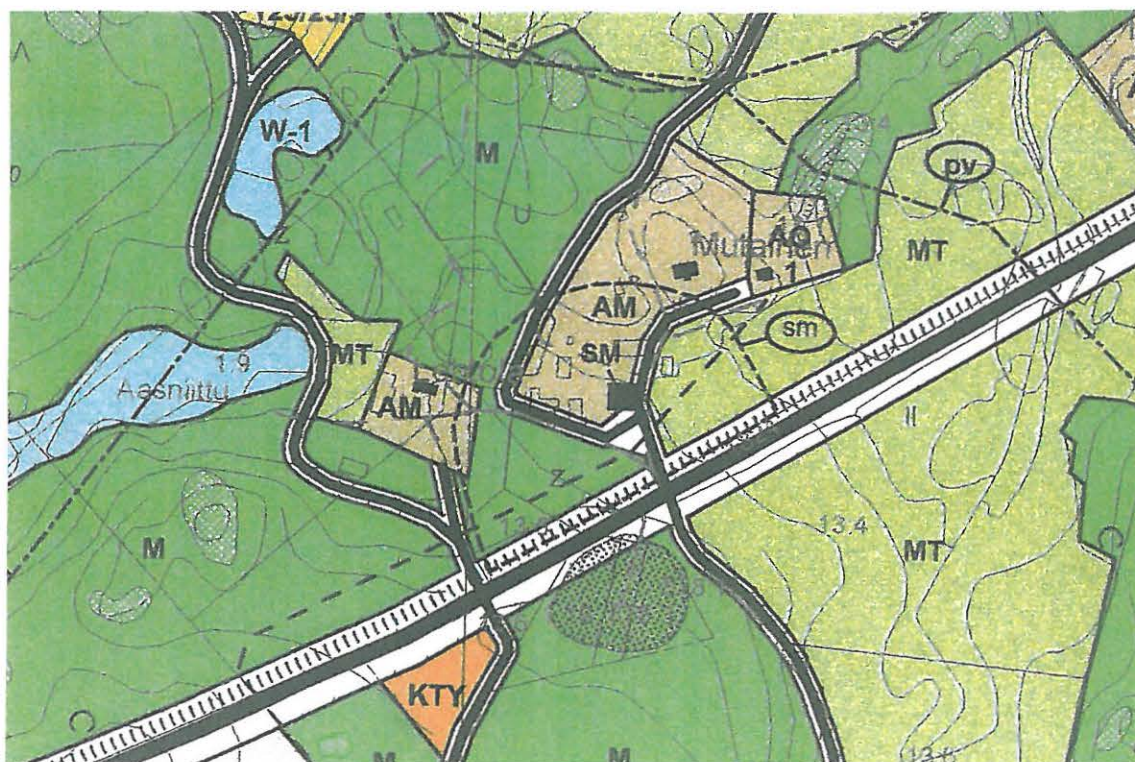

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE

Osayleiskaava-alueen
muinaisjäännösten inventointi
2003

Jyri Saukkonen

MUSEOVIRASTO
ARKEOLOGIAN OSASTO

Sisällys

JOHDANTO	3
Inventoinnin syy ja lähtökohdat	3
Osayleiskaava-alueen kuvaus	4
Alueelta entuudestaan tunnetut arkeologiset kohteet ja löydöt sekä alueen tutkimushistoria	5
Inventoinnin valmistelu	6
Inventoinnin tavoitteet	6
Inventoinnin maastotyöt	6
Inventoinnin tulokset	8
Kartta, jossa esitetty osayleiskaava-alueen raja	10
Ote maastokartasta 2021 07 TEIJO 1:20 000, johon merkitty inventoinnissa maastotarkastuksella tutkitut alueet ja alue, johon tehtiin koekuoppia	11
HAKEMISTOT	12
Kohdehakemisto	12
Löytöhakemisto	12
Kohteiden jakautuminen maastokartoille	13
KOHDESELOSTUKSET LIITTEINEEN	14
1. Mutainen (586 01 0001), kivikautinen asuinpaikka	14
2. Mutainen 2 (1000000226), kivikautinen asuinpaikka	21
3. Mutainen 3, kivikautinen löytöpaikka - irtolöytö	27
Ote maastokartasta 2021 07 TEIJO 1:20 000, johon merkitty kohteet 1–3	30
Ote maastokartasta 2021 07 TEIJO 1:20 000, johon merkitty kohteen 1 (Mutainen) osalta hiekkakuoppa, josta vasarakirves Perniön museo 34:1 on todennäköisesti peräisin	31
Yleiskarttaluonnos (Kohde 1, Mutainen)	32
Dialuettelo	33
Negatiiviluettelo	34
Valokuvat	35

JOHDANTO

Inventoinnin syy ja lähtökohdat

Inventoinnin syynä oli Perniön kunnanhallituksen päätös laatia Kirjakkalan-Mutaisten alueelle oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Kaava täydentää olevia asutustihentymiä ja ohjaa rakentamisen sijoittumista rakennuspaikkakohtaisesti. Osayleiskaava tilattiin Suunnittelukeskus Oy:ltä, ja kaavatyö käynnistyi vuonna 1997.

Perniön kunta lähetti 30.9.2002 Museovirastolle lausuntopyynnön (Museoviraston kirje 7.10.2002/Drno 608/303/2002) kunnan ehdotuksesta osayleiskaavaksi. Museoviraston arkeologian osasto vastasi lausuntopyyntöön 16.10.2002. Lausunnossa todetaan osayleiskaava-alueen muinaisjäännöstietoja ja muinaisjäännösten inventointitarvetta koskien:

Kirjakkalan-Mutaisten osayleiskaava-alueelta tunnetaan kaksi kiinteää muinaisjäännöskohdetta, jo seutukaavaan merkityt SU-kohteet 630 Tattaroistenmäen hiidenkiuas (pronssikautinen hautaröykkiö) sekä Mutaisten kivikautinen asuinpaikka, SU-kohde 686. ...

Tuorein tieto alueen muinaisjäännöksistä on koottu Museoviraston tekemässä koko Perniön kunnan arkeologisessa inventoinnissa v:lta 1997, eikä se ole tuonut muutosta esitettyyn vanhempaan tietoon Kirjakkalan-Mutaisten alueen muinaisjäännöksistä. Koska kunnan vanhastaan tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten lukumäärä on toistasataa kappaletta ja 1 kuukauden maastoinventoinnin resurssit on kohdennettu jo aiemmin tunnettujen muinaisjäännösten tarkastamiseen, ei inventoinnin antamaa kuvaa Kirjakkalan-Mutaisten alueen muinaisjäännöksistä voi pitää kattavana. Kahden tunnetun tarkastetun kiinteän muinaisjäännöskohteen lisäksi alueelta on muutamia, toistaiseksi irtolöytöinä pidettäviä, kivikautisia löytöjä Mutaisten asuinpaikan lähialueelta sekä entisen Hangastensuon rannoilta.

Kirjakkalan-Mutaisten muinaisjäännösten suojelunäkökulman riittämättömyyden aiheuttaa osayleiskaavassa osoitettujen uusien rakennuspaikkojen suuri määrä, kaikkiaan 77 kappaletta. Tämän lisäksi rakentamista on osoitettu KTY- ja mahdollisesti myös TY-alueelle. Osa rakennuspaikoista sijoittuu vanhastaan tunnettujen muinaisjäännösten läheisyyteen, sekä maastollisesti paikoille, joilla aiemmin tuntemattomien muinaisjäännöskohteen sijainti on mahdollinen. Näitä ovat eräät rantavyöhykkeen kallioalueet sekä sisämaan muinaiset rantamuodostumat, joilta myös irtaimia muinaislöytöjä tunnetaan.

Koska vallitseva maankäyttö on osayleiskaavaluonnoksen mukaan oleellisesti muuttumassa, Museovirasto esittää, että osayleiskaava-alueella tuli tehdä 1 viikon perusselvitys, kiin-

teiden muinaisjäännösten ns. täsmäinventointi. Kaavalta edellytettävä riittävä selvitys sen vaikutuksista kulttuuriympäristöön voidaan muinaisjäännösten osalta katsoa tällöin toteutuvan. ...

Kaavoittajan vastineessa 21.1.2003, n:o 5 Kirjakkalan-Mutaisten osayleiskaavaehdotuksesta saatuihin lausuntoihin ja muistutuksiin ratkaisuksi ehdotettiin kuitenkin mahdollisten muinaisjäännösten sijaintipaikat rajattavaksi ohjeellisesti kaavaan ja alueelle määräystä, joka edellyttää, että ennen rakennusluvan myöntämistä alueelle, asiasta on hankittava Museoviraston lausunto.

Kaavoittajan vastineen johdosta Museoviraston arkeologian osasto lähetti 26.2.2003 kirjeen osayleiskaava-alueen ongelma-alueista muinaisjäännösten kannalta osayleiskaavan laatineelle Suunnittelukeskus Oy:lle/Eeva-Kaarina Wahteristolle. Kirjeessä todetaan mm.:

... Museovirasto pitää [kaavoittajan vastineessa olevaa] ehdotusta sinänsä asianmukaisena. Käytännössä menettely on kuitenkin rakennuslupakäytäntöä hidastava ja todennäköisesti myös todellisilta kustannuksiltaan esitettyä inventointia kalliimpi vaihtoehto, joka selvitysten puuttuessa edellyttää enemmän tapauskohtaisia toimenpiteitä sekä maastotarkastuksia. Esitetyllä inventoinnilla ongelma-alueet ovat paremmin rajattavissa lupamenettelyn ulkopuolelle ja niin ikään saavissa kokonaiskäsitys alueen muinaisjäännöstilanteesta myös alueen kokonaisuankäyttöä ajatellen.

Kirjeen liitteenä olevaan karttaan on hahmoteltu kaavoittajan pyynnöstä muinaisjäännösten sijainnin kannalta ensisijaisia ongelma-alueita.

Perniön kunta tilasi 5.5.2003 päivätyllä kirjeellään Museovirastolta sen lausunnossaan 16.10.2002 esittämän Kirjakkalan-Mutaisten osayleiskaavaan liittyvän kiinteiden muinaisjäännösten täsmäinventoinnin niin, että riittävä selvitys kaavan vaikutuksista kulttuuriympäristöön muinaisjäännösten osalta toteutuu. Kunta sitoutui maksamaan työstä Museoviraston kirjeessään 26.2.2003 arvioimat noin 4000 €:n kokonaiskustannukset.

Osayleiskaava-alueen kuvaus (Kartta s. 10.)

Osayleiskaava-alue sijaitsee Perniön kunnan luoteisosassa, Kirjakkalan ja Mutaisten kylissä. Alueen maa-ala rajautuu lännessä ja luoteessa merenlahteen, jota Perniön ja Halikon kuntien raja noudattaa, ja maa-alueella koillisessa Salon kaupunkiin.

Alue käsittää Kirjakkalan ja Mutaisten kyläalueet ja niitä ympäröivät maaseutualueet. Kaava-alueen pituus on n. 5,8 km ja leveys maa-alueella enimmillään n. 3,2 km. Alueen pinta-ala on noin 1300 hehtaaria, josta maapinta-alaa on noin 1050 hehtaaria.

Alueen asutusta ja viljelyaukeita ympäröivät metsäalueet. Pysyvä asutus on pienimittakaavaista omakoti- ja maatalouteen liittyvää asutusta. Alueen pääelinkeino on maa- ja metsätalous, ja alueella oleva tuotantotoiminta on pienimuotoista. Kaava-alue on pääasiassa yksityisomistuksessa.

Topografialtaan alue on hyvin vaihtelevaa maaston noustessa merenpinnan tasalta enimmillään lähes 80 m:n korkeuteen.

Alueelta entuudestaan tunnetut arkeologiset kohteet ja löydöt sekä alueen tutkimushistoria

Osayleiskaava-alueelta tunnettiin entuudestaan kaksi kiinteää muinaisjäännöstä, Mutaisten kivi-kautinen asuinpaikka¹ ja Tattaroistenmäen pronssikautinen hautaröykkiö². Mutaisten asuinpaikka sisältyy myös oheiseen inventointikertomukseen (kohde 1). Tattaroistenmäen röykkiön tutki Julius Ailio 1900, ja hän julkaisi tutkimuksensa tulokset samana vuonna³. Ailion tutkimus oli ensimmäinen osayleiskaava-alueella tehty arkeologinen kenttätutkimus. Mutaisten asuinpaikalla teki tarkastuksen C. F. Meinander 1961 ja hän teki kaivauksen paikalla 1962.

Tattaroistenmäen röykkiöstä on esinelöytöinä pronssiveitsi ja piitikari. Mutaisten asuinpaikan löydöt ovat suhteellisen runsaat ja monipuoliset käsittäen mm. tyypillistä kampakeramiikkaa (ka II:1) ja piiesineitä. Osayleiskaava-alueelta oli löydetty ennen inventointia myös viisi kivilautista irtolöytöä⁴, joista kaksi sisältyy oheisen kertomuksen asuinpaikkakohteisiin⁵.

H. F. Salmon Perniön inventointikertomukseen vuodelta 1926 sisältyy Tattaroistenmäen röykkiö, vaikkakin paikantamattomana, ja lisäksi kertomuksessa mainitaan Muddaisten hietakuopasta löydetty reiällinen kiviesine (Perniön museo 34:1, ks. kohdetta 1)⁶. Ennen osayleiskaava-alueen inventointia Perniössä oli tehty muinaisjäännösten kuntainventointi 1997, josta on Eeva Raiken inventointikertomus. Molemmat osayleiskaava-alueen kiinteät muinaisjäännökset sisältyvät tähän kertomukseen, kuten edellä olevista viitteistä ilmenee. Kohteet ovat mukana myös Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet -julkaisussa vuodelta 1979⁷.

Julius Ailion Tattaroistenmäkeä koskevan julkaisun lisäksi, johon edellä on viite, osayleiskaava-alueen muinaisjäännöksiä ja löytöjä käsitellään varsinkin Helmer Salmon kirjoittamien Perniön esihistoriaa koskevien esitysten kivi- ja pronssikauden osuuksissa⁸. Tattaroistenmäen löydöt ovat mukana myös A. M. Tallgrenin Varsinais-Suomen esihistoriassa⁹ ja C. F. Meinanderin Suomen pronssikautta käsittelevässä väitöskirjassa¹⁰. Mutaisten asuinpaikka sisältyy Ari Siiriäisen Suomen kivilautisten rannikkoasuinpaikkojen kronologiaa rannansiirtymisen valossa käsittelevän

¹ Eeva Raika: Perniön inventointi 1997 (Arkeol. os. 114/8.5.1998). S. 9.

² Eeva Raika: Perniön inventointi 1997 (Arkeol. os. 114/8.5.1998). S. 10.

³ Julius Ailio: Pronssikautinen hautaraunio Perniössä. Suomen Museo VII, 1900, s. 52–57. Helsinki 1900.

⁴ KM 15255:1 nelisivuinen oikokirves, Turun kaupungin historiallinen museo 13234 nelisivuinen kirves, Perniön museo 34:1 vasarakirves, Perniön museo (numeroitta) kaksi kourutaltoa. – Lueteltujen esineiden lisäksi voidaan mainita, että C. F. Meinanderin Perniön Mutaisten kivilautisen asuinpaikan tarkastuskertomuksen 1961 liitteenä olevassa lehtileikkeessä ”Muinaislöytöjen sarja Kirjakkalan Mutaissa” (Salon Seudun Sanomat 27.10.1961) sanotaan, että ”Mutaissa ja Kirjakkalassa on tehty jo ennenkin muinaislöytöjä. Vanha kirjakkalalainen seppä Anian Degert kertoi löytäneensä jo vuosia sitten mm. kivilautteen, jonka myös toi nähtäväksi.” Inventoijalla ei ole lähempää tietoa Degertin löydöistä.

⁵ KM 15255:1 nelisivuinen oikokirves, kohde 2 (Mutainen 2); Perniön museo 34:1 vasarakirves, kohde 1 (Mutainen).

⁶ H. F. Salmo: Perniön esihistoriallisten löytöjen ja kiinteiden muinaisjäännösten luetteloiminen. S. 18.

⁷ Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet. Vaiheesetukaava 1 ja Salon seutukaavan muutos. Varsinais-Suomen Seutukaavaliitto 1979. Tattaroistenmäki: s. 248 (SU-kohde 630); Mutainen: s. 251 (SU-kohde 686).

⁸ Helmer Salonen-Salmo: Esihistoria. Perniön pitäjä, s. 1–70 + kartta. Turku 1930; Helmer Salmo: Perniön esihistoria. Perniön historia, s. 7–8, 11–108. Salo 1980.

⁹ A. M. Tallgren: Esihistoria. Varsinais-Suomen historia I. Turku 1931. S. 51, 52, 52–53, 55.

¹⁰ C. F. Meinander: Die Bronzezeit in Finnland. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja 54. Helsinki 1954. Erityisesti s. 213 (n:o 18).

artikkelin aineistoon¹¹, ja asuinpaikan piilöydöt sisältyvät Jukka H. T. Vuorisen piikiveä ja Suomen kampakeraamista piikauppaa käsittelevään tutkimukseen¹², joka on tiivistelmä arkeologian laudatur-arvosanaa varten 1980 laaditusta pro gradu -tutkielmasta.

Inventoinnin valmistelu

Inventoinnin valmistelu tehtiin Museoviraston arkeologian osastolla suurimmaksi osaksi 17.–18.5., mutta osittain inventointia valmisteltiin jo 14.5. muiden töiden ohessa.

Valmistelussa kopioitiin arkeologian osaston arkiston osayleiskaavasunnitelmaa koskeva kirjeenvaihto liitteineen sekä osayleiskaava-alueen entuudestaan tunnettuja muinaisjäännöksiä ja löytöjä koskevat arkistotiedot. Lisäksi hankittiin alueen kohteita ja löytöjä käsittelevää kirjallisuutta sekä maastokartta, josta kopioitiin otteita kenttäkäyttöön. Tehtävästä keskusteltiin tutkija Kaarlo Katiskosken kanssa, joka arkeologian osastolla on vastannut osayleiskaavaa koskevista lausunnoista.

Inventoinnin tavoitteet

Inventoinnin tavoitteena oli selvittää, onko Kirjakkalan-Mutaisten osayleiskaava-alueella entuudestaan tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Museoviraston lausunnossa 16.10.2002 todetaan lisäksi, että laadittavan kaavan kannalta inventoinnin pyrkimyksenä tulisi olla myös muinaisjäännösten rajojen mahdollisimman tarkka määrittäminen.

Inventoinnin maastotyöt

Inventoinnin maastotyöt allekirjoittanut teki 19.–23.5.2003, viiden työpäivän aikana. Perniön kunta ilmoitti inventoinnista kirjallisesti alueen suurimmille maanomistajille. Majapaikka inventoijalla oli Lehmirannan lomakeskuksessa, ja kulkuvälineenä oli vuokra-auto. Etukäteistarkastelun perusteella näytti siltä, että osayleiskaava-alueelta olisi löydettävissä ennen muuta kivi-kautisia asuinpaikkoja ja mahdollisesti metallikautisia hautaröykkiöitä.

Osa maastotöistä suunnattiin Mutaisten tilalla asuvan Kalevi Virkin (os. Merikulmantie 438, 25570 Teijo) avustuksella entuudestaan tunnettua Mutaisten asuinpaikkaa (kohde 1) koskevaan selvittelytyöhön, ennen muuta C. F. Meinanderin kaivauspaikan ja kaivauksen 1962 sekä löytöjen KM 15251:1–30 löytöpaikan selvittämiseen. Näin tehtiin siksi, että kaivausalueen sijainnista ja mainittujen löytöjen löytöpaikasta ei ollut entuudestaan käytettävissä karttaa tai koordinaattitietoa eikä kaivauksesta kertomusta tai muita tietoja topografisessa arkistossa. Virkiltä saatuja tietoja hyödyntäen paikasta laadittiin yleiskarttaluonnos. Virkin kanssa selvitettiin myös sen hiekkakuopan sijaintia, josta on peräisin kertomuksessa Mutaisten löytöihin laskettu vasarakirves Perniön museo 34:1. Kalevi Virkin vaimon Tarja Virkin avustuksella selvitettiin inventoinnissa Virkeiltä saadun reikäkiven löytöpaikka (kohde 3). Kalevi Virkki kertoi myös pelloilla tekemistään löytöhavainnoista, jotka muiden Virkeiltä saatujen tietojen ohessa kirjoitettiin muistiin ja esitetään kertomuksessa kohteiden 1–3 yhteydessä.

¹¹ Ari Siiriäinen: Über die Chronologie der steinzeitlichen Küstenwohnplätze Finnlands im Lichte der Uferverschiebung. Suomen Museo 1969, s. 40–73. Tapiola 1960. S. 70 (n:o 86).

¹² Jukka H. T. Vuorinen: Piikivi ja Suomen kampakeraaminen piikauppa. Helsingin yliopiston arkeologian laitos. Moniste n:o 30. Helsinki 1982. S. 44 sekä kartat, liitteet ja asuinpaikkaluettelo.

Muutoin maastotyöt tehtiin maastotarkastuksina, osittain peltomaastossa ja osittain metsä- ja avokallioalueilla, ja yhdelle alueelle tehtiin lisäksi koekuoppia, joista on tarkempi selvitys jäljempänä. Peltomaastolta etsittiin kiviläiskäsiin asuinpaikkoihin viittaavia löytöjä pellon pinnalta, ja metsä- ja avokallioalueilta etsittiin hautaröykkiöitä. Osalla osayleiskaava-alueen pelloista pellon pinta oli näkyvissä äestysjäljiltä, mutta varsin suureksi osaksi pellot olivat oraan peitossa, mikä rajoitti maastotöiden kohdentamista, koska näitä alueita ei voinut tarkastaa. Maastotarkastuksella tutkitut alueet ja alue, johon tehtiin koekuoppia, on merkitty sivulla 11 olevalle kartalle.

Kohteiden dokumentoinnissa kohteista kirjoitettiin muistiinpanot, ja Mutaisten 2 asuinpaikan (kohde 2) löytöpaikoista mitattiin lisäksi GPS-yhtenäiskoordinaatit, ja asuinpaikasta otettiin valo- ja diakuvia.

Inventoinnissa tehtiin 23.5. kuusi koekuoppaa yhdelle yhtenäiselle alueelle, joka sijaitsee Mutaisten kylässä, Onnelan päärakennuksesta 260–360 m länsilounaaseen (ks. karttaa sivulla 11). Koekuopat olivat yhtenäisen rinteiden yläpuolella olevalla tasamaalla, kuusia ja mäntyjä kasvavassa taimikossa, n. 35–36 m:n korkeudella merenpinnasta. Kuoppien koko oli n. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ m. Kaikki koekuopat olivat löydöttömiä. Koekuopista on seuraavassa lyhyt selostus lännestä itään.

Inventoinnissa tehdyt koekuopat:

Maastokartta 2021 07 TEIJO.

- 1) GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691727 \pm 3$ m, $i_{GPS} = 3279038 \pm 3$ m.
Lounaaseen viettävän rinteiden yläpuolella, muutaman metrin päässä rinteiden reunasta. Maaperä hiekkaa.
- 2) GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691709 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279054 \pm 4$ m.
Lounaaseen viettävän rinteiden yläpuolella, muutaman metrin päässä rinteiden reunasta. Maaperä hiekkaa.
- 3) GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691694 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279072 \pm 4$ m.
Etelään viettävän jyrkähkön rinteiden yläpuolella, juuri ja juuri tasamaalla. Maaperä hienoa hiekkaa.
- 4) GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691701 \pm 3-5$ m, $i_{GPS} = 3279081 \pm 3-5$ m.
Eteläkaakkoon/kaakkoon viettävän jyrkähkön rinteiden yläpuolella, muutaman metrin päässä rinteiden reunasta. Maaperä hienoa hiekkaa.
- 5) GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691716 \pm 5$ m, $i_{GPS} = 3279109 \pm 5$ m.
Kaakkoon viettävän varsin jyrkän rinteiden yläpuolella, parin metrin päässä rinteiden reunasta. Maaperä hienoa hiekkaa.
- 6) GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691753 \pm 3$ m, $i_{GPS} = 3279119 \pm 3$ m.
Itään viettävän varsin jyrkän rinteiden yläpuolella, noin 3 metrin päässä rinteiden reunasta. Maaperä hiekkaa.

Inventoija tapasi Perniön kunnan maanmittausteknikko Martti Halmeen maastossa 21.5., jolloin Halmeelta saatiin käyttöön otteita korjatusta osayleiskaavakartasta 1:6000 (ks. kohteen 1 Toimenpiteet maastossa -otsikon alla olevaa selostusta sivulla 20).

Salon Seudun Sanomien toimittaja Seija Järvinen teki lehteen inventoinnista artikkelin¹³. Artikkelia varten Järvinen vieraili Mutaisten ja Mutaisten 2:n asuinpaikoilla inventoijan opastuksella.

¹³ Mutaisten kartanon mailta paljastuu kivikauden esineitä. Muinaisjäännösten inventointia Perniön Mutaissa ja Kirjakkalassa. Salon Seudun Sanomat 21.5.2003, s. 7.

Kuten jo edellä on mainittu, Museoviraston kirjeen 26.2.2003 liitteenä on kartta, johon on hahmoteltu kaavoittajan pyynnöstä muinaisjäännösten sijainnin kannalta ensisijaisia ongelma-alueita. Karttaan hahmotellun kolmen alueen suhteen inventoinnin maastotyöt kohdentuivat seuraavasti. Läntisimmällä alueella, jossa sijaitsee entuudestaan tunnettu Tattaroistenmäen pronssikautinen hautaröykkiö, tehtiin laaja maastotarkastus metsä- ja avokallioalueilla hautaröykkiöitä etsien (tuloksetta). Keskimmaisella alueella tehtiin maastotarkastuksia osittain pelto- ja osittain metsämaastossa (peltoalueelta löydettiin kivikautinen asuinpaikka, Mutainen 2, kohde 2), ja alueelle tehtiin myös inventoinnissa kaivetut koekuopat. Entuudestaan tunnettu Mutaisten asuinpaikka, jota koskevaan selvittelytyöhön suunnattiin osa maastotöistä, sijaitsee myös tällä alueella. Itäisimmällä alueella pellot olivat oraan peitossa, ja alueella tarkastettiin vain alueen itäosassa olevan hiekkakuopan reuna-alueita (tuloksetta). Itäisin alue oli vaikuttanut etukäteistarkastelun perusteella houkuttelevalta maastotarkastusta ajatellen, koska alueella olevalta Rautakallion tilalta on löydetty aiemmin irtolöytöinä kaksi Perniön museossa (numeroitta) olevaa kivikautista kourutaluttia, joihin Museoviraston lausunnossa 16.10.2002 viitataan entisen Hangastensuon rannoilta olevina löytöinä.

Inventoinnin tulokset

Kertomukseen sisältyvät kolme kohdetta (kohteet 1–3) ovat Mutaisten kylän alueella, melko lähellä toisiaan. Kohteet ovat kivikautisia, niistä kaksi (kohteet 1–2) on asuinpaikkoja ja yksi (kohde 3) irtolöytökohde, joten metallikautia röykkiöitä ei inventoinnissa löydetty. Kohteista Mutaisten asuinpaikka (kohde 1) on entuudestaan tunnettu, ja kaksi muuta kohdetta ovat inventoinnissa tietoon saatuja. Inventoinnin löydöt on luetteloitu numeroilla KM 33807:1–4, 33808:1–19 ja 33809.

Entuudestaan tunnetulla Mutaisten kivikautisella asuinpaikalla (kohde 1) selvitettiin Kalevi Virkin avustuksella C. F. Meinanderin kaivausalueen 1962 sijainti ja kirjattiin ylös Virkin tiedot kaivauksesta. Myös löytöjen KM 15251:1–30 löytöpaikan sijainti paikalla saatiin selville, kuten myös sen hiekkakuopan todennäköinen sijainti, mistä vasarakirves Perniön museo 34:1 on peräisin. Mutaisten asuinpaikalta saatiin lisäksi Kalevi ja Tarja Virkin lahjoittamina kivitaltan teräkatkelma, piiesineitä ja pii-iskos (KM 33807:1–4).

Inventoinnissa löydettiin yksi kivikautinen asuinpaikka, Mutainen 2 (kohde 2). Inventointilöydöt asuinpaikalta (KM 33808:1–19) käsittävät saviastian kylkipaloja, kivilaji-iskoksen ja kvartsi-iskoksia. Peltoalueelta, jolla asuinpaikka sijaitsee, on aiemmin löydetty irtolöytönä nuorakeraaminen nelisivuinen oikokirves, mutta inventointilöytöihin ei sisälly varmasti ajoitettavia löytöjä. Saviastianpalat ovat koristeettomia, mutta ne vaikuttavat kampakeramiikalta, ja muut inventointilöydöt ovat varmastikin saviastianpalojen kanssa samanikäisiä. Asuinpaikkaa voidaan pitää kampakeraamisena, ja oikokirves on inventointilöytöjä ja asuinpaikkaa nuorempi. Asuinpaikka on melko samanikäinen entuudestaan tunnetun Mutaisten asuinpaikan kanssa paikkojen korkeuksista päätellen.

Museoviraston kokoelmiin saatiin myös yksi aiemmin löydetty kivikautinen reikäkivi (KM 33809), jonka löytöpaikka on kertomuksessa irtolöytökohteena (kohde 3). Esineen lahjoittivat Mutaisten tilalla asuvat Kalevi ja Tarja Virkki. Reikäkiven on löytänyt Kalevi Virkin isä Aulis Virkki (kuollut 1979) 1968–79. Reikäkivi on muotoilematon, lattea luonnonkivi, jossa on kaksoiskartionmuotoinen, kummaltakin puolelta esinettä työstetty reikä. Sen löytöpaikka on n. 10 m alempana Mutaisten ja Mutainen 2:n asuinpaikkoja.

Inventoinnin yhdeksi tavoitteeksi asetettua muinaisjäännösten rajojen mahdollisimman tarkkaa määrittämistä ei katsottu tarpeelliseksi yrittää tehdä entuudestaan tunnetun Mutaisten asuinpaikan kohdalla, kuten kohteen selostuksesta (s. 20) ilmenee. Mutainen 2 asuinpaikan osalta paikan oletettavaa laajuutta selostetaan kyseisen kohteen selostuksessa (s. 23).

Helsingissä 20.8.2003

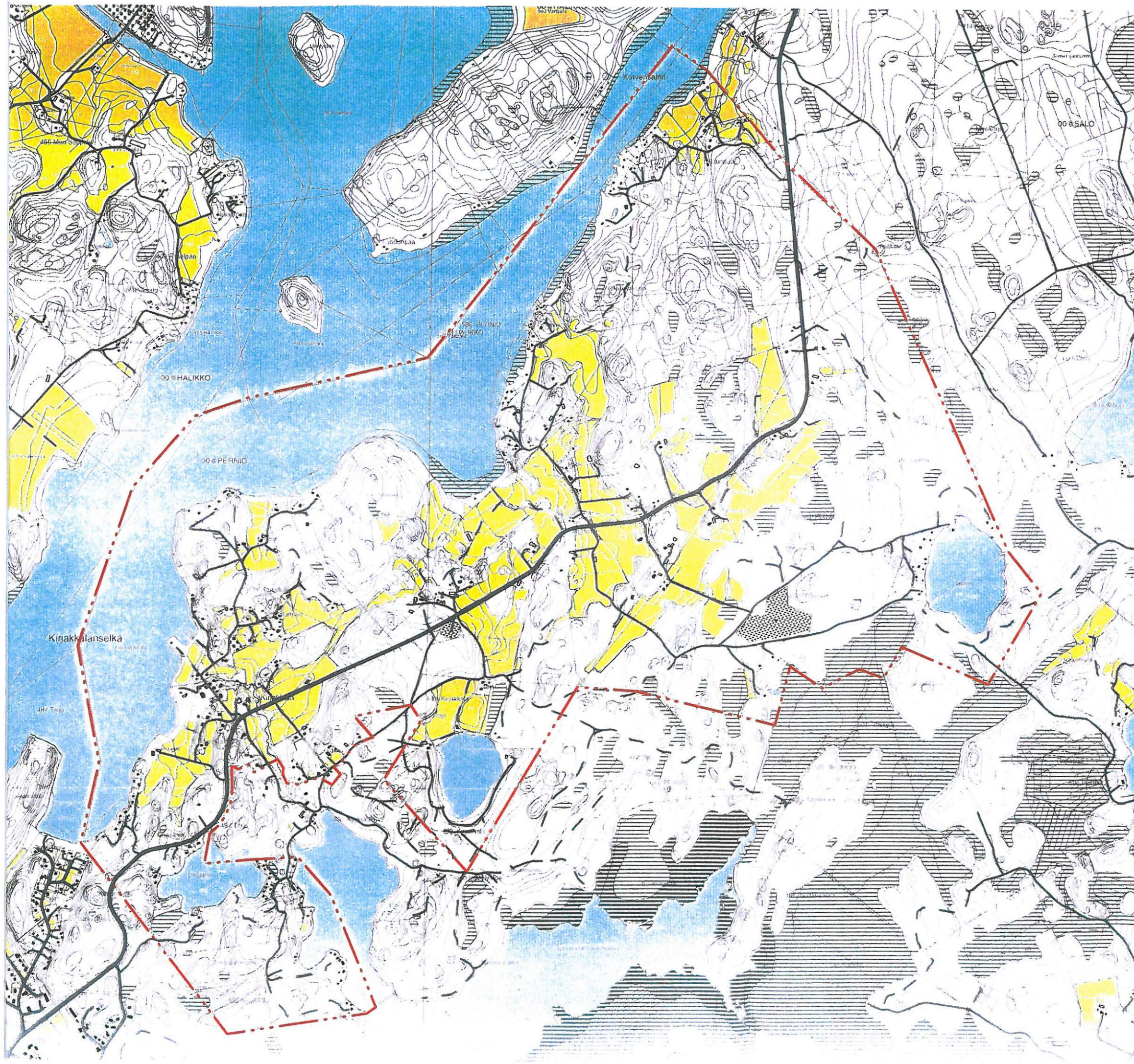
Jyri Saukkonen, FK

PERNIÖ

KIRJAKKALA-MUTAINEN OSAYLEISKAAVA V. 2010

1 : 20 000

 **SUUNNITTELUALUEEN
RAJAUS**

pio Museoviraston kirjeen 7.10.2002 Drno
608/303/2002 liitteenä olevasta Pärnäs Kir-
jakkalan-Mutaisten osayleiskaavan kaavase-
selostuksen kartasta (liite 1).

SUUNNITTELUKESKUS OY
TURKU

2002

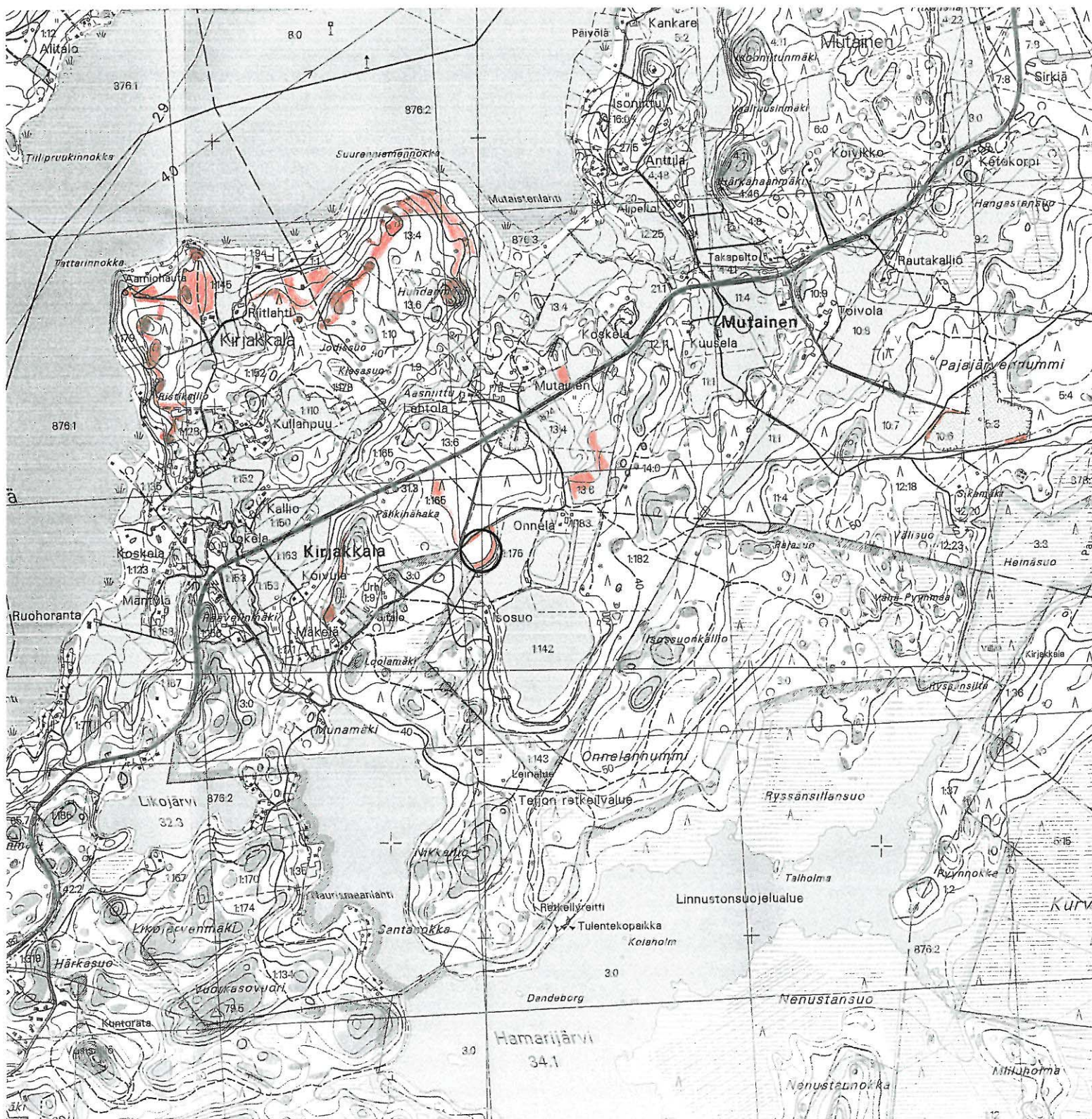
PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE

Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten inventointi 2003

Jyri Saukkonen

Inventoinnissa maastotarkastuksella tutkitut alueet (merkitty kartalle käsivaraisesti punaisella) ja alue, johon tehtiin koekuoppia (merkitty mustalla ympyrällä)

Ote maastokartasta 2021 07 TEIJO, Helsinki 1999, 1:20 000.

HAKEMISTOT

Kohdehakemisto

<u>Kerto-</u> <u>muksen</u> <u>kohde-</u> <u>numero</u>	<u>Kohteen</u> <u>nimi</u>	<u>Muinaisjäännös-</u> <u>tunnus</u>	<u>Muinaisjäännös-</u> <u>tyyppi</u>	<u>Ajoitus</u>
1	Mutainen	586 01 0001	asuinpaikat	kivikautinen
2	Mutainen 2	1000000226	asuinpaikat	kivikautinen
3	Mutainen 3	–	löytöpaikat - irtolöytöpaikat	kivikautinen

Löytöhakemisto

<u>Museonumero</u>	<u>Löydöt</u>	<u>Kohteen nimi</u>	<u>Kerto-</u> <u>muksen</u> <u>kohde-</u> <u>numero</u>
KM 15251:1–30	kivikautisia asuinpaikkalöytöjä	Mutainen	1
KM 15491:1–112	kivikautisia asuinpaikkalöytöjä	Mutainen	1
KM 20441:1–6	taltan teelmä, kivilajikaavin, hiottujen kiviesineitten katkel- mia 2 kpl, kivilaji-iskos, pii- iskoksia ja esineitä (?) 27 kpl ja kvartsi-iskoksia 6 kpl	Mutainen	1
KM 26413:1–7	saviastian pontti(?)pala, porfy- riitti-iskoksia 3 kpl, kvartsiesine, kvartsiydin, kvartsikappale ja -iskok- sia 2 kpl ja kvartsi-iskoksia 14 kpl	Mutainen	1
KM 15255:1 ¹⁴	nelisivuinen oikokirves	Mutainen 2	2

¹⁴ Alanumeroa ei ole pääluettelossa, mutta kivikauden lappuluettelossa se on, kuten myös muissa inventoijan käyttämissä tiedoissa.

KM 33807:1–4	kivitaltan teräkatkelma, piiesineitä 2 kpl ja pii-iskos	Mutainen	1
KM 33808:1–19	saviastian kylkipaloja 3 kpl, kivilaji-iskos ja kvartsi-iskok- sia 15 kpl	Mutainen 2	2
KM 33809	reikäkivi	Mutainen 3	3
Perniön museo 34:1	vasarakirves	Mutainen	1

Kohteiden jakautuminen maastokartoille

Kaikki kohteet ovat maastokartalla 2021 07 TEIJO.

KOHDE 1

PERNIÖ MUTAINEN586 01 0001

PERUSTIEDOT

<i>Kunta:</i>	Perniö
<i>Nimi:</i>	Mutainen
<i>Muinaisjäännöstunnus:</i>	586 01 0001
<i>Muinaisjäännöstyyppi:</i>	asuinpaikat
<i>Ajoitus:</i>	kivikautinen
<i>Rauhoitusluokka:</i>	2
<i>Lukumäärä:</i>	1
<i>Maastokartta:</i>	2021 07 TEIJO
<i>Merkitty maastokartalle:</i>	ei merkitty 1999 painetulle kartalle
<i>Yhtenäiskoordinaatit:</i>	p= 6692301, i= 3279140–170, z= n. 32 ¹⁵
<i>Koordinaattiselite:</i>	C. F. Meinanderin kaivausalue 1962
<i>Maastomerkintä:</i>	ei ole
<i>Pinta-ala:</i>	Eeva Raiken Perniön inventointikertomuksen 1997 mukaan asuinpaikan laajuus on noin 5000–10000 m ² tai lähes hehtaari ¹⁶
<i>Etäisyystieto:</i>	Perniön kirkolta 11 km luoteeseen

OMISTAJATIEDOT

<i>Rekisterikylä:</i>	Mutainen
<i>Tila:</i>	586 - 464 - 0013 - 0004 Mutaistenkartano
<i>Omistaja:</i>	Kalevi ja Tarja Virkki
<i>Osoite:</i>	Merikulmantie 438, 25570 Teijo
<i>Lisätietoja:</i>	

AIEMMAT TIEDOT

<i>Tutkimukset ja kertomukset:</i>	C. F. Meinander 1961, tarkastus (kertomus: Perniö, Mutainen. Kivikautisen asuinpaikan tarkastus; kertomuksen liitteenä sanomalehtileike ”Muinaislöytöjen sarja Kirjakalan Mutaissa”. Salon Seudun Sanomat 27.10.1961)
	C. F. Meinander 1962, kaivaus (ei kertomusta eikä muita kaivausta koskevia tietoja top. arkistossa; esihist. osaston

¹⁵ Korkeus merenpinnasta perustuu inventoinnissa tehtyyn selvitykseen, kuten jäljempänä (s. 17-18) olevasta C. F. Meinanderin kaivausalueen 1962 selostuksesta ilmenee. – Helmer Salmon 1980 julkaistun Perniön esihistorian (s. 21) mukaan ”Merenpinta on ollut n. 31 m nykyistä tasoa ylempänä siihen aikaan, kun tällä Mutaisten paikalla kivikaudella viimeksi oli asutusta”. Artikkelissa Ari Siiriäinen: Über die Chronologie der steinzeitlichen Küstenwohnplätze Finnlands im Lichte der Uferverschiebung. Suomen Museo 1969, s. 40–73. Tapiola 1960 (s. 70/n:o 86) asuinpaikan korkeutena merenpinnasta on myös 31,0 m.

¹⁶ Mainittakoon, että Helmer Salmon Perniön esihistorian (1980) sivulla 21 on joitakin tietoja asuinpaikan laajuudesta C. F. Meinanderin kaivauspaikan 1962 ympäristössä.

levyluetteloon on luetteloitu kaivauskuvia, neg. 29939–44, joiden osalta negatiivikortistoon lisätty maininta ”Eivät ole arkistossa”; jonkun verran tietoja kaivauksesta on Helmer Salmon Perniön esihistoriassa, s. 21–22, johon viite jäljempänä)

Anna-Liisa Hirviluoto 1973, tarkastus (ei kertomusta eikä muita tietoja tarkastuksesta top. arkistossa)

Eeva Raike 1997, inventointi (kertomus: Perniön inventointi 1997. Arkeol. os. 114/8.5.1998. S. 9)

Muita arkistolähteitä:

H. F. Salmo: Perniön esihistoriallisten löytöjen ja kiinteiden muinaisjäännösten luetteloiminen. (Inventointikertomus v:lta 1926.) S. 18. (Huom! Salmon kertomuksessa mainitaan ainoastaan Perniön museossa säilytettävä reiäläinen kiviesine, vasarakirves Perniön museo 34:1, joka oheisessa inventointikertomuksessa on laskettu mukaan paikan aiempiin löytöihin.)

Museoviraston kirje 16.10.2002 (608/303/2002) Perniön kunnalle koskien Perniön Kirjakkalan-Mutaisten osayleiskaavaa.

Löydöt¹⁷:

KM 15251:1–30 kivikautisia asuinpaikkalöytöjä. C. F. Meinanderin virkamatkaltaan 9.XI.1961 tuomat kivikautiset asuinpaikkalöydökset, jotka lunastettiin löytäjiltä 10.000 mk:lla.

KM 15491:1–112 kivikautisia asuinpaikkalöytöjä. Löydökset C. F. Meinanderin kaivauksesta Perniön Mutaisten kivikautisella asuinpaikalla kesäkuussa 1962.

KM 20441:1–6 taltan teelmä, kivilajikaavin, hiottujen kiviesineitten katkelmia 2 kpl, kivilaji-iskos, pii-iskoksia ja esineitä (?) 27 kpl ja kvartsi-iskoksia 6 kpl. Kivikautisia asuinpaikkalöytöjä, jotka ovat irtolöytöinä tulleet Kansallismuseon kokoelmiin Helsingin yliopiston arkeologian laitoksen Salon Isonkylän Katajamäen kaivauksilta tehdyn Perniön ekskursion tuloksena kesäkuussa 1978. Diar. 15.12.1978.

KM 26413:1–7 saviastian pontti(?)pala, porfyriitti-iskoksia 3 kpl, kvartsiesine, kvartsiydin, kvartsikappale ja -is-

¹⁷ Eeva Raiken Perniön inventointikertomuksessa 1997 (s. 9) Mutaisten asuinpaikan löytöinä mainitaan myös KM 15255:1 (nelisivuinen oikokirves), joka Helmer Salmon Perniön esihistoriassa esitetään myös Mutaisten kivikautiselta asuinpaikalta ennen tutkimuksia löydettyksi. Esinettä ei ole löydetty kuitenkaan oheisen kohteen Mutaisten asuinpaikalta, vaan peltoalueelta, jossa sijaitsee inventoinnissa 2003 löydetty Mutainen 2:n asuinpaikka (ks. kertomuksen kohdetta 2). Raiken inventointikertomuksessa mainittu KM 15256 ei ole myöskään Mutaisten löytöjä (esineen löytöpaikka on tuntematon, eikä löytökuntaakaan tiedetä).

koksia 2 kpl ja kvartsi-iskoksia 14 kpl. Kivikautisia asuinpaikkalöytöjä, jotka Anna-Liisa Hirviluoto on poiminut ennestään tunnetulta asuinpaikalta 4.10.1973. Diar. 17.7.1991.¹⁸

Perniön museo 34:1 vasarakirves. Löyd. Mutaisten hiekkakuopasta tuodusta hiekasta. – Esine ei sisälly Mutaisten asuinpaikan löytöihin Eeva Raiken Perniön inventointikertomuksessa 1997, mutta tässä se laskettu mukaan paikan aiempiin löytöihin, koska hiekkakuoppa, josta esine on todennäköisesti löydetty, liittyy Meinanderin kaivausalueeseen 1962 ja siis asuinpaikan alueeseen; ks. jäljempänä olevaa selvitystä esineen löytöpaikasta.

Kirjallisuutta:

Helmer Salmo-Salonen: Esihistoria. Perniön pitäjä, s. 1–70 + kartta. Turku 1930. S. 8 (n:o 110). (Huom! Julkaisussa mainitaan ainoastaan vasarakirves Perniön museo 34:1, joka oheisessa inventointikertomuksessa on laskettu mukaan paikan aiempiin löytöihin.)

Helmer Salmo: Perniön esihistoria. Perniön historia, s. 11–108. Salo 1980. S. 12, 16, 21–22, 23, 24 (kuvat 7–8), 25 (kuvat 9–12), 96, 97, 105.

Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet. Vaiheseutukaava 1 ja Salon seutukaavan muutos. Varsinais-Suomen Seutukaavaliitto 1979. S. 251 (SU-kohde 686).

INVENTOINTI 2003

Aika:

Löydöt:

Jyri Saukkonen 19.–20.5.2003

KM 33807:1–4 kivitaltan teräkatkelma, piiesineitä 2 kpl ja pii-iskos. Löydöt on löytänyt Mutaisten talonväki Mutaisten ulkorakennusten väliseltä maapohjaiselta pihamaa-alueelta, jossa sijaitsi C. F. Meinanderin kaivausalue 1962. Löydöt on löydetty vuosia kaivauksen jälkeen. Mutaisten isännän Kalevin Virkin mukaan löydöt ovat peräisin Meinanderin takaisin paikoilleen pannuista kaivausmaista. Löydöt saatiin inventoinnissa 19.5.2003 Kalevi ja Tarja Virkiltä (os. Merikulmantie 438, 25570 Teijo). Diar. 23.6.2003.

Kartat:

kaksi otetta maastokartasta 2021 07 TEIJO, 1:20 000, Helsinki 1999 (s. 30–31); yleiskarttaluonnos (s. 32)

Kuvat:

–

¹⁸ Pääluettelossa ilmoitettujen KM 26413:4–7:n peruskoordinaattien (x= 6685 98, y= 445 20) mukainen löytöpaikka sijoittuu maantien 1824 kohdalle, joten koordinaatit ovat epätarkat. Löytöpaikka sijainnee ilmoitetusta koordinaattipisteestä pohjoisluoteeseen–luoteeseen, koilliseen viettävällä peltorinteellä, jonka yhtenäiskoordinaatit ovat: p= 6692230–340, y= 3279250–300, z= n. 25–32.

LYHYT KOHDEKUVAUS

Suurin osa asuinpaikan löydöistä peräisin Mutaisten ulkorakennusten väliseltä alueelta, jossa maasto on lähes tasaista ja maaperä hiekkaa. Alueella on sijainnut C. F. Meinanderin kaivausalue 1962.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

C. F. Meinanderin kaivauspaikka 1962, jota alla oleva kohteen kuvaus koskee, sijaitsee Mutaisten päärakennuksesta 150 m lounaaseen, Mutaisten ulkorakennusten välisellä alueella.

Kohteen kuvaus

Kohteen kuvaus koskee C. F. Meinanderin kaivauspaikkaa 1962 ympäristöineen¹⁹. Alueelta on peräisin suurin osa kohteen löydöistä, lukuun ottamatta löytöjä KM 26413:4–7 ja Perniön museo 34:1.

Meinanderin kaivauspaikka on (ja oli 1962) Mutaisten ulkorakennusten välisellä maapohjaisella pihamaa-alueella²⁰. Paikka sijaitsee tasanteella, joka on maastossa, joka pääsääntöisesti viettää etelästä pohjoiseen noin 700 metrin matkan, asuinpaikan eteläpuolelta Mutaistenlahteen eli merenrantaan. Tasanteen alueella maasto on lähes tasaista. Inventoinnissa oppaana toimineen maanomistaja Kalevin Virkin mukaan alueen topografia on kokonaan alkuperäisessä tilassa. Maaperä on hiekkaa.

C. F. Meinanderin kaivausalue ja kaivaus 1962 sekä löytöjen KM 15251:1–30 löytöpaikka (Yleiskarttaluonnos s. 32.)

Kuten edellä on mainittu, Museoviraston arkeologian osaston top. arkistossa ei ole kaivauskertomusta tai muitakaan tietoja Meinanderin kaivauksesta tai kaivausalueesta 1962, mutta että jonkun verran kaivauksesta on tietoja vuonna 1980 painetun Helmer Salmon Perniön esihistorian sivuilla 21–22. Seuraavassa esitetään lisäksi Mutaisten isännän Kalevi Virkin, joka on maanomistaja vaimonsa Tarja Virkin kanssa, inventoinnissa 2003 kertomat tiedot Meinanderin kaivausalueesta ja kaivauksesta Virkin omien kaivausta koskevien havaintojen ja muistikuvien mukaan.

Meinanderin kaivausalue on merkitty oheisen kertomuksen yleiskarttaluonnokselle Kalevi Virkin selostuksen ja osoituksen mukaisesti, mutta on tietysti selvää, että kaivausalueen muoto ja koko eivät ole karttaluonnoksella eksakteja. Meinanderin kaivauslöytöjen (KM 15491:1–112) pääluettelon ruutumerkintöjen perusteella kaivaus ei rajoittunut myöskään kokonaan vain karttaluonnoksella olevalle (yhdelta) alueelle, mikä ilmenee myös vuonna 1980 painetusta Helmer Salmon Perniön esihistoriasta (s. 21). Salmo mainitsee Perniön esihistoriassa (s. 21), että asuinpaikalla tutkittiin 1962 kaikkiaan 132 m².

¹⁹ Ks. paikan kuvausta myös C. F. Meinanderin tarkastuskertomuksessa 1961, Helmer Salmon Perniön esihistoriassa vuodelta 1980, s. 21, ja Eeva Raiken inventointikertomuksessa 1997.

²⁰ Perniön inventointikertomuksessa 1997 Meinanderin kaivausalueen sijaintitiedon yhteydessä mainittu navetta ei ole aivan kaivausalueen läheisyydessä, vaan sijaitsee siitä 80 m koilliseen (p= 6692340, i= 3279240).

Kalevi Virkin mukaan kaivausalue oli itä-länsi -suuntainen eli tasanteen suuntainen, ja kaivausalueen länsireuna rajautui kaivausalueen länsipuolella olevan hiekkakuopan itäreunaan; kyseinen hiekkakuoppa on sama, josta on todennäköisesti peräisin vasarakirves Perniön museo 34:1 (ks. jäljempänä olevaa selostusta vasarakirveen löytöpaikasta). Kaivausalue käsitti Virkin mukaan pitkän ja kapean, 2 m:n levyisen alueen, joka ulottui hiekkakuopan itäreunasta itään, sekä tämän alueen itäpäässä olleen laajemman alueen. Virkin osoittaman kaivausalueen pituus oli itä-länsi -suunnassa 26 m, kun se mitattiin inventoinnissa, mutta alueen itäreunan sijainti oli tällöin arvioitu. Meinanderin kaivauslöytöjen päälueellon mukaan alueen pituus olisi ollut 28 m (löydölistien ruutujen mukaan, kun ruutu on 2 x 2 m).

Kaivausalue oli kokonaan tasamaalla, tasanteen pohjoisreunan läheisyydessä. Aivan kaivausalueen pohjoispuolella maasto viettää loivasti pohjoiseen, ja aivan paikan eteläpuolella maasto on samaa tasannetta, missä kaivauspaikka on.

Kaivausalueen vierellä olleen matalan, lähes maantasaisen kiintopistekiven korkeudeksi mitattiin kaivauksella Virkin muistaman mukaan 32 m mpy, ja tämä on topografian perusteella melko tarkkaan myös Meinanderin kaivausalueen korkeus. Kiintopisteen mittauksessa oli mukana Kalevi Virkin isä Aulis Virkki. Kiintopistekivi ei ole enää paikallaan. Sen likimääräinen sijainti on merkitty yleiskarttaluonnokselle Kalevi Virkin osoituksen mukaisesti.

Kalevi Virkin mukaan Meinanderin kaivaus kesti kaksi viikkoa. Kaivausalueen sijainti mitattiin ympärillä olevien ulkorakennusten kulmien suhteen. Kaivaus tehtiin vain lapioilla ilman seulontaa, ja Kalevi Virkin mukaan tämän vuoksi paljon löytöjä jäi havaitsematta. Meinander piti kuulemma kaivauspäiväkirjaa, piirsi karttoja ja valokuvasi. Meinanderin kaivausmaat, sekä ne löydöt, joita kaivauksessa ei havaittu, ovat Virkin mukaan nykyään kaivausalueella.

Yleiskarttaluonnokselle on merkitty myös Meinanderin tarkastusmatkaltaan 1961 tuomien löytöjen KM 15251:1–30:n löytöpaikka niin ikään Kalevi Virkin osoituksen mukaisesti.

Vasarakirveen Perniön museo 34:1:n löytöpaikka
(Kartta s. 31.)

Kuten edellä on sanottu, esine on löydetty Mutaisten hiekkakuopasta tuodusta hiekasta. Muita löytötietoja esineestä ei ole.

Helmer Salmo kirjoittaa esineestä Perniön esihistoriassa vuodelta 1980 Mutaisten asuinpaikan yhteydessä (s. 21): ”Tallimäen [tarkoittaa aluetta, missä oli Meinanderin kaivauspaikka 1962] länsiosassa on iso hiekkakuoppa, ja on mahdollista, että myös aikaisemmin Mutaista löydetty kiviesine (Perniön mus. 34) on tästä hiekkakuopasta”. Esine mainitaan myös lyhyesti H. F. Salmon inventointikertomuksessa ”Perniön esihistoriallisten löytöjen ja kiinteiden muinaisjäännösten luettelointi” vuodelta 1926 (s. 18).

Inventoinnissa 2003 esineen löytöpaikkaa selvitettiin maanomistaja Kalevi Virkin kanssa. Itse esineestä Virkillä ei ollut tietoa, mutta hän oli voimakkaasti sitä mieltä, että löytötietojen Mutaisten hiekkakuopan täytyy tarkoittaa Mutaisten ulkorakennusten länsi- ja luoteispuolilla olevaa hiekkakuoppaa, jota Salmokin tarkoittaa²¹. Hiekkakuoppa on merkitty sivulla 31 olevalle maastokarttaotteelle inventoinnissa tehdyn maastotarkastuksen perusteella (ks. myös yleiskarttaluonnosta s. 32). Kalevi Virkin mukaan C. F. Meinanderin kaivausalueen 1962 länsireuna ra-

²¹ Mainittakoon, että allekirjoittanut huomasi siteeratun Salmon maininnan vasta jälkeenpäin, eikä Kalevi Virkilläkään ollut siitä tietoa.

jautui hiekkakuopan itäreunaan. Hiekkakuopan koko on n. 80 x 40 m, se on vanha ja täysin umpeenkasvanut. Hiekkakuoppaa ei ole maastokartalla. Allekirjoittaneen mielestä vasarakirves on todennäköisesti peräisin juuri tästä hiekkakuopasta. Maastokartta 2021 07 TEIJO; p= 6692300–360, i= 3279080–150, z= n. 30 (= hiekkakuopan alueen yhtenäiskoordinaatit, z tarkoittaa korkeutta koskemattomassa maastossa hiekkakuopan ympärillä); p= 6692330, i= 3279120 (= hiekkakuopan keskustan yhtenäiskoordinaatit).

Mainittakoon, että Kalevi Virkin mukaan Mutaisten kuivurin kohdalla on ollut edellä selostettua hiekkakuoppaa pienempi, nykyisen kuivurin kokoinen hiekkakuoppa. Kuivuri sijaitsee aivan Meinanderin kaivausalueen 1962 koillispuolella ja on merkitty sivulla 32 olevalle yleiskarttaluonnokselle. Kuivuri on tehty siis tämän hiekkakuopan paikalle. Allekirjoittaneen käsityksen mukaan maininta ”Mutaisten hiekkakuopasta” ei tarkoittane kuitenkaan tätä kuoppaa. Maastokartta 2021 07 TEIJO; p= 6692330, i= 3279180, z= n. 30-32 (= kuivurin yhtenäiskoordinaatit).

Edellä selostettujen hiekkakuoppien lisäksi alueella ei ole muita sellaisia hiekkakuoppia, jotka voisivat tulla kyseeseen sinä hiekkakuoppana, josta vasarakirves on peräisin. On vielä syytä korostaa, että Mutaisten hiekkakuopassa ei voi olla kyse maastokartalla olevaa kookkaasta hiekkakuopasta, joka sijaitsee Mutaisten päärakennuksesta n. 250 m etelälounaaseen, aivan maantien eteläpuolella. Kyseinen hiekkakuoppa on syntynyt Kalevi Virkin mukaan vasta ”siirtolaisten aikana, 40-luvun jälkeen”, jota ennen paikalta oli otettu kuulemma vain pari-kolme hevoskuormaa hiekkaa. Vasarakirves puolestaan mainitaan jo H. F. Salmon inventointikertomuksessa vuodelta 1926 ja Salmon vuonna 1930 julkaistussa Perniön esihistoriassa, kuten kohteen aiempien tietojen yhteydestä ilmenee, vaikka esineen löytövuodesta ei olekaan tietoja.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Kohteen arvon selvittäminen edellyttää tarkempia tutkimuksia.

Toimenpiteet maastossa

Mutaisten asuinpaikan osalta inventoinnin maastotöissä keskityttiin varsinkin C. F. Meinanderin kaivauksen ja kaivausalueen 1962 selvittelyyn. Kuten edellä on jo sanottu, Meinanderin kaivauksesta ei ole kertomusta tai muita tietoja top. arkistossa. Käytettävissä ei ollut siis karttaa, johon kaivausalue olisi merkitty, eikä myöskään koordinaattitietoa kaivausalueen sijainnista²².

Mutaisten isäntä Kalevi Virkki, joka on alueen maanomistaja vaimonsa Tarja Virkin kanssa, muisti hyvin Meinanderin kaivauksen ja näytti kaivausalueen sijainnin maastossa 19.5. Kalevi Virkki tiesi myös Meinanderin 1961 tuomien löytöjen KM 15251:1–30:n löytöpaikan, jonka hän myös näytti. Seuraavana päivänä, 20.5., allekirjoittanut laati alueesta yleiskarttaluonnoksen merkiten siihen mm. Meinanderin kaivausalueen ja hänen 1961 tuomiensa löytöjen löytöpaikan Virkin osoituksen mukaisesti. Kalevi Virkki kertoi myös muita tietoja Meinanderin kaivauksesta; nämä tiedot on esitetty edellä.

²² Eeva Raiken Perniön inventointikertomuksen 1997 ja Varsinais-Suomen suojelualueet ja kohteet -julkaisun 1979 koordinaatit eivät jostain syystä ole kaivausalueen tai minkään muunkaan löytöpaikan koordinaatit. Löytöjen KM 26413:1–3 osalta pääluettelossa olevien koordinaattien mukainen paikka sijaitsee sen sijaan Meinanderin kaivausalueen läheisyydessä, mutta kaivausalueeseen pääluettelossa ei koordinaattien osalta viitata.

Liikuttaessa Meinanderin kaivausalueella ja sen lähiympäristössä Kalevi Virkin opastuksella Virkki havaitsi ulkorakennusten välisellä maapohjaisella pihamaa-alueella kaksi pii-iskosta ja yhden kvartsi-iskoksen, joita ei otettu kuitenkaan talteen.

Meinanderin 1961 tuomien löytöjen KM 15251:1–30:n löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatteja yritettiin mitata 20.5., mutta viereisten ulkorakennusten ja kookkaiden puiden vuoksi mittaus-tarkkuus oli niin huono, että koordinaatteja ei kirjattu muistiin. GPS-koordinaattien puuttuminen ei ole suurikaan vahinko, koska mainittu paikka, kuten Meinanderin kaivausaluekin, voidaan merkitä maastokartalle tarkasti käsivaraisesti.

Kalevi Virkki kertoi nähneensä löytöjä (selostuksen perusteella ainakin kvartsilöytöjä)²³ pellon pinnalla kahdella alueella, jotka liittyvät Mutaisten asuinpaikkaan. (1) Toinen alue on koilliseen viettävä peltorinne Meinanderin kaivausalueelta n. 100 m itään ja Mutaisten päärakennuksesta 70–160 m etelään, aivan maantien pohjoispuolella (peltorinteen alueen yhtenäiskoordinaatit: p= 6692230–340, y= 3279250–300, z= n. 25–32). Tältä peltorinteeltä ovat todennäköisesti peräisin myös Anna-Liisa Hirviluodon 1973 poimimista löydöistä KM 26413:4–7 (ks. edellä kyseisten löytöjen kohdalla alaviitteessä esitettyä lyhyttä selostusta). Kalevi Virkki kertoi myös, että kyseiselle peltoalueelle on ajettu savea. Maastotöiden aikaan pellolle ajettiin lantaa, eikä aluetta tarkastettu inventoinnissa. (2) Toinen peltoalue, missä Virkki kertoi nähneensä löytöjä, on edellä kuvatun alueen etelä- ja kaakkoispuolella sekä maantien eteläpuolella, maastokartalla olevasta kookkaasta hiekkakuopasta lähinnä itään. Tämä peltoalue oli maastotöiden aikaan oraan peitossa, eikä aluetta tarkastettu inventoinnissa. Kyseisellä alueella Virkki kertoi nähneensä löytöjä vähemmän kuin Mutainen 2 asuinpaikan (kohde 2) yhteydessä selostetulla peltoalueella. Molemmat edellä kuvatut alueet, joilla Virkki kertoi löytöjä nähneensä, ovat topografisesti samaa yhtenäistä aluetta, jonka maantie jakaa kahtia.

Mainittakoon lopuksi, että yhdeksi osayleiskaava-alueen inventoinnin tavoitteeksi asetettua muinaisjäännösten rajojen mahdollisimman tarkkaa määrittämistä ei katsottu tarpeelliseksi yrittää tehdä Mutaisten asuinpaikan kohdalla. Tämä johtui ennen kaikkea siitä, että inventoinnin maastotöiden aikana 21.5. Perniön kunnan maanmittausteknikko Martti Halmeelta saatiin käyttöön ote korjatusta osayleiskaavakartasta 1:6000, jossa asuinpaikka on osoitettu kohdamerkinnän SM lisäksi aluumerkinnällä sm (ohjeellinen mahdollisen muinaismuistoalueen rajaus), ja lisäksi kartalta oli poistettu uusi pientalon rakennuspaikka, joka olisi jäänyt sm-aluemerkinnän sisäpuolelle. (Kertomuksen kannen kartta Mutaisten asuinpaikan kohdalta on tästä karttaotteesta.) Entuudestaan inventoijalla oli käytössään kartta, jossa oli vain pistekoordinaatiston mukainen SM-merkintä, ja lisäksi kartalla oli mainittu pientalon rakennuspaikka. Mainittuja korjauksia kaavakarttaan selostetaan 5.2.2003 pidetyn viranomaisneuvottelun muistiossa (s. 2).

LISÄYKSIÄ

²³ Vrt. Eeva Raiken Perniön inventointikertomukseen (s. 9).

KOHDE 2

PERNIÖ MUTAINEN 21000000226

PERUSTIEDOT

<i>Kunta:</i>	Perniö
<i>Nimi:</i>	Mutainen 2
<i>Muinaisjäännöstunnus:</i>	1000000226
<i>Muinaisjäännöstyyppi:</i>	asuinpaikat
<i>Ajoitus:</i>	kivikautinen
<i>Rauhoitusluokka:</i>	2
<i>Lukumäärä:</i>	1
<i>Maastokartta:</i>	2021 07 TEIJO
<i>Merkitty maastokartalle:</i>	ei merkitty 1999 painetulle kartalle
<i>Yhtenäiskoordinaatit:</i>	p= 6691938–6692092, i= 3279438–583, z= n. 27–30
<i>GPS-yhtenäiskoordinaatit:</i>	p _{GPS} = 6691938±4 m – 6692092±4 m, i _{GPS} = 3279438±4 m – 3279583±5 m
<i>Koordinaattiselite:</i>	inventoinnin 2003 löytöjen KM 33808:1–19:n löytöalue
<i>Maastomerkintä:</i>	ei ole
<i>Pinta-ala:</i>	asuinpaikan laajuus ei ole varmasti tiedossa, mutta paikan äärimmäiset löytöpaikat ovat 180 m:n päässä toisistaan (ks. kohteen kuvausta)
<i>Etäisyystieto:</i>	Perniön kirkolta 10½ km luoteeseen

OMISTAJATIEDOT

<i>Rekisterikylä:</i>	Mutainen
<i>Tila1:</i>	586 - 464 - 0013 - 0004 Mutaistenkartano
<i>Omistaja1:</i>	Kalevi ja Tarja Virkki
<i>Osoite1:</i>	Merikulmantie 438, 25570 Teijo
<i>Tila2:</i>	586 - 464 - 0013 - 0006 Lehtola I
<i>Omistaja2:</i>	Juha Virkki
<i>Osoite2:</i>	Merikulmantie 436, 25570 Teijo
<i>Lisätietoja:</i>	

AIEMMAT TIEDOT

<i>Tutkimukset ja kertomukset:</i>	–
<i>Muita arkistolähteitä:</i>	–
<i>Löydöt:</i>	KM 15255:1 ²⁴ <u>nelisivuinen oikokirves</u> . Löytänyt mv. Aulis Virkki Perniön Mutaista, Mutaisten kartanon pellolta, päärakennuksesta n. 450 m kaakkoon. Diar. 11.11.61. ²⁵

²⁴ Alanumeroa ei ole pääluettelossa, mutta kivikauden lappuluettelossa se on, ja alanumeroa käytetään myös muissa inventoijan käyttämissä tiedoissa.

²⁵ Eeva Raiken Perniön inventointikertomuksessa 1997 (Arkeol. os. 114/8.5.1998), s. 9, esineen luettelonumero mainitaan 400 m:n päässä Mutainen 2:sta sijaitsevan Mutaisten asuinpaikan löydöissä. Helmer Salmon Perniön esihistoriassa, johon alla viitataan, KM 15255:1 esitetään myös Mutaisten kivikautiselta asuinpaikalta ennen tut-

Kirjallisuutta:

Helmer Salmo: Perniön esihistoria. Perniön historia, s. 11–108. Salo 1980. S. 105. (Huom! Julkaisussa mainitaan ai-noastaan nelisivuinen oikokirves KM 15255:1.)

INVENTOINTI 2003

Aika:

Jyri Saukkonen 20.–23.5.2003

Löydöt:

KM 33808:1–19 saviastian kylkipaloja 3 kpl, kivilaji-iskos ja kvartsi-iskoksia 15 kpl. Diar. 23.6.2003.

Kartat:

ote maastokartasta 2021 07 TEIJO, 1:20 000, Helsinki 1999 (s. 30)

Kuvat:

valokuvat 1–6 (s. 35–40)

negatiivit 125971–977

diat 50954–959

LYHYT KOHDEKUVAUS

Asuinpaikka sijaitsee peltomaastossa, ja löydöt on poimittu osittain peltorinteeltä ja osittain rinteeseen yläpuolella olevalta tasaiselta maalta. Äärimmäiset löytöpaikat ovat 180 m:n päässä toisistaan. Maaperä on hienoa hiekkaa/hiesua.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Asuinpaikka sijaitsee peltomaastossa, Mutaisten päärakennuksesta n. 400 m kaakkoon. Asuinpaikan länsi-, kaakkois- ja itäpuolella on metsämaastoa ja pohjoispuolella peltoaluetta. Maasto laskee asuinpaikan eteläosasta pohjoiseen ja pohjoisosasta länteen jyrkähkösti muutamia metrejä peltoalueen keskelle, jossa on pohjoiseen virtaava puro.

Kohteen kuvaus

Asuinpaikka sijaitsee peltomaastossa. Osa löydöistä on poimittu peltorinteeseen yläpuolella olevalta tasaiselta maalta ja osa itse peltorinteeltä. Paikan eteläosan löytöjen (:1–5) kohdalla peltorinne viettää pohjoiseen ja pohjoisosan löytöjen (:6–19) kohdalla länteen. Peltorinne on valtaosin jyrkähkö. Yläosastaan se on kuitenkin loivempaa yhtyen loivasti kaartuen rinteeseen yläpuolella olevaan tasaiseen maastoon.

Äärimmäiset löytöpaikat ovat 180 m:n päässä toisistaan, mutta löytöpaikat eivät kata aluetta tasaisesti, kuten maastokarttaotteesta (s. 30) näkyy. Suurin osa löydöistä (:7–19) on alueen pohjoisosassa olevalta varsin yhtenäiseltä ja suppealta alueelta.

Eteläosan löydöistä suurin osa (:1–4) löytyi melko jyrkän pohjoiseen viettävä rinteeseen yläpuolella olevalta tasaiselta maalta ja yksi (:5) melko loivasti pohjoiseen viettävältä rinteeltä. Sen sijaan

kimuksia löydettyksi. Sen sijaan sekä pääluettelossa että kivikauden lappuluettelossa sanotaan, että esine ”ei kuulu [Mutaisten] asuinpaikkalöytöön”. Esinettä ei ole siis löydetty Mutaisten asuinpaikalta, mutta löytöpaikka sijaitsee sen sijaan peltoalueella, jossa oheinen Mutainen 2:n asuinpaikka sijaitsee (ks. jäljempänä olevaa selvitystä esineen löytöpaikasta).

pohjoisosan löydöistä (:6–19) suurin osa löytyi länteen viettävältä peltorinteeltä ja vieläpä jyrkähköltä tai melko jyrkältä rinteeltä. Pohjoisosan alimmat löydöt olivat arviolta n. 1½ m rinteeseen yläpuolella olevaa tasaista maastoa alempana. Mainittakoon, että myös alanumeroiden 1–4 löytöpaikkojen kohdalla tarkastettiin peltorinne, joka siis viettää mainittujen löytöpaikkojen kohdalla pohjoiseen, mutta tällä rinteellä löytöjä ei havaittu, vastoin kuin länteen viettävällä peltorinteellä.

Löytöpaikkojen keskivaiheilta pellon poikki menee lähinnä eteläkaakko-pohjoisluode -suuntainen matala notkelma²⁶. Alanumeroiden 1–5 löytöpaikat sijaitsevat notkelman länsipuolella ja alanumeroiden 6–19 löytöpaikat pohjoispuolella. Asuinpaikka tuskin ulottuu notkelman alueelle, vaikka aluetta ei inventoinnissa tarkastettukaan, joten notkelma jakaa asuinpaikan kahdeksi erilliseksi alueeksi.

Topografian perusteella asuinpaikka ei ilmeisesti jatku eteläosan löytöpaikoista juurikaan länteen, mutta voi ulottua pohjoisimmista löytöpaikoista ainakin jonkin verran pohjoiseen tai koilliseen. Mutaisten isäntä Kalevi Virkki, yksi alueen maanomistajista, kertoi nimittäin inventoijalle nähneensä löytöjä (selostuksen perusteella ainakin kvartsilöytöjä)²⁷ pellon pinnalla koko sillä peltoalueella, missä inventointilöytöjen löytöpaikat sijaitsevat aina maantien eteläpuolella olevaan hyvin alavaan maastokohtaan asti, joka on merkitty 1999 painetulle maastokartalle suurimmaksi osaksi niityksi. Kyseisen alavan maastokohdan eteläosa sijaitsee asuinpaikan pohjoisimmista löytöpaikoista n. 100 m pohjoiseen. Alue on useita metrejä löytöpaikkoja alempana. Peltoalueella Virkki kertoi nähneensä löytöjä enemmän kuin Mutaisten asuinpaikan (kohde 1) yhteydessä selostettavalla toisella peltoalueella, joka myös sijaitsee maantien eteläpuolella, mutta puurosta länteen.

Maaperä alueella on hienoa hiekkaa/hiesua (maaperästä on tietoja vielä erikseen jäljempänä joidenkin alanumeroiden löytöpaikkojen kohdalla). Edellä mainitun notkelman alueella maaperä oli ympäristöstään poikkeavaa, harmaata.

Inventoinnin 2003 löytöjen (KM 33808:1–19) löytöpaikat

Seuraavassa on selostus inventointilöytöjen löytöpaikoista GPS-yhtenäiskoordinaatteineen; löydöt on luetteloitu ja löytöpaikat selostettu koordinaattien mukaisesti, etelästä pohjoiseen ja lännestä itään.

KM 33808:1 (saviastian kylkipala). Löytöpaikka sijaitsee rinteeseen yläpuolella olevalla tasaisella maalla, n. 11 m etelään siitä, missä rinne alkaa viettää pohjoiseen. Maaperä on hienoa hiekkaa/hiesua. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691938 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279441 \pm 4$ m.

KM 33808:2 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee rinteeseen yläpuolella olevalla tasaisella maalla, n. 8 m etelään siitä, missä rinne alkaa viettää pohjoiseen; rinteeseen ja sen yläpuolella olevan tasaisen maan taite on kuitenkin loiva. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691946 \pm 3$ m, $i_{GPS} = 3279452 \pm 3$ m.

KM 33808:3 (saviastian kylkipala). Löytöpaikka sijaitsee rinteeseen yläpuolella olevalla tasaisella maalla, n. 3 m etelään siitä, missä maasto alkaa hiljakseen viettää kohti pohjoista. Maaperä on hienoa hiekkaa/hiesua. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691951 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279438 \pm 4$ m.

²⁶ Notkelman arvioidun keskikohdan yhtenäiskoordinaatit löytöpaikkojen välillä: $p = 6691010$, $i = 3279510$.

²⁷ Vrt. Eeva Raiken Perniön inventointikertomukseen (s. 9).

KM 33808:4 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka on lähes tasaista maata, jonka pohjoispuolella on loivasti kohti pohjoista viettävä rinne ja jonka eteläpuolella maasto on tasaista. Pohjoiseen viettävä rinne on löydön kohdalla loivempi kuin alanumeroiden 1–3 löytöpaikkojen kohdalla. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691956 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279469 \pm 4$ m.

KM 33808:5 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee melko loivan ja pitkän, pohjoiseen viettävän rinteiden alaosassa; löytöpaikan kohdalla pohjoiseen viettävä rinne on loivempi ja pitempi kuin alanumeroiden 1–4 löytöpaikkojen kohdalla. Löytöpaikalla on matala, kumparemainen niemeke, ja löytöpaikka on tämän laakealla lakialueella. Maaperä on hienon hiekan/hiesunsekaista multa-maata. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6691992 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279486 \pm 4$ m.

KM 33808:6 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee tasaisella maalla, pellon reunasta n. 3 m länteen ja 32 m itään siitä, missä rinne alkaa viettää hyvin loivasti länteen (rinteen vietto alkaa jyrkentyä monta metrin länteen tästä paikasta). Löytöpaikka sijaitsee siis melko kaukana rinteestä. Löytöpaikkaa ympäröivällä alueella pellon pinta oli harmaa, koska alueelle on levitetty hiiltä, nokea, tuhkaa ja olkia. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692032 \pm 5$ m, $i_{GPS} = 3279583 \pm 5$ m.

KM 33808:7 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee jyrkähkosti länteen viettävän rinteiden yläpuolella, tasaisella maalla. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692067 \pm 3$ m, $i_{GPS} = 3279553 \pm 3$ m.

KM 33808:8 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee jyrkähkosti länteen viettävällä rinteellä, arviolta rinteiden puolivälissä, ja rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa arviolta n. 1½ m alempana. Maaperä paikalla on kevyttä, hienon hiekansekaista multa. Löytöpaikka sijaitsee alanumeron 9 löytöpaikalta n. 2 m etelään. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692073 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279523 \pm 4$ m.

KM 33808:9 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee jyrkähkosti länteen viettävällä rinteellä, arviolta rinteiden puolivälissä, ja rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa arviolta n. 1½ m alempana. Maaperä paikalla on kevyttä, hienon hiekansekaista multa. Löytöpaikka sijaitsee alanumeron 8 löytöpaikalta n. 2 m pohjoiseen. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692075 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279524 \pm 4$ m.

KM 33808:10 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee jyrkähkosti länteen viettävän rinteiden yläpuolella, tasaisella maalla. Maaperä on paikalla hiekansekaista multa, ja löytöpaikan lähetyvillä on pellon pinnalla paikoin näkyvissä pelkkää hiekkaa. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692076 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279549 \pm 4$ m.

KM 33808:11 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee jyrkähkosti länteen viettävällä rinteellä, rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa arviolta n. 1 m alempana. Maaperä paikalla on hiekansekaista multa, ja parin metrin päässä löytöpaikalta ja kauempanakin pellon pinnalla on näkyvissä pelkkää hiekkaa. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692080 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279525 \pm 4$ m.

KM 33808:12 (kivilaji-iskos). Löytöpaikka sijaitsee jyrkähkosti länteen viettävällä rinteellä, rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa arviolta n. 1 m alempana. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692082 \pm 3$ m, $i_{GPS} = 3279526 \pm 3$ m.

KM 33808:13 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee melko jyrkästi länteen viettävällä rinteellä, rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa arviolta n. 1 m alempana. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692084 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279524 \pm 4$ m.

KM 33808:14 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee loivasti länteen viettävän rinteiden ja sen yläpuolella olevan tasan maan rajamailla. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6992086 \pm 3$ m, $i_{GPS} = 3279537 \pm 3$ m.

KM 33808:15 (saviastian kylkipala). Löytöpaikka sijaitsee länteen viettävällä jyrkähköllä rinteellä, rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa arviolta n. 1½ m alempana. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692087 \pm 3$ m, $i_{GPS} = 3279519 \pm 3$ m.

KM 33808:16 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee loivasti länteen viettävällä rinteellä, jonkin verran rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa alempana. Löytöpaikan alapuolella rinne on jyrkempää kuin löytöpaikalla. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692090 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279523 \pm 4$ m.

KM 33808:17 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee länteen viettävän rinteiden yläpuolella olevalla tasisella maalla, arviolta n. 12 m itään siitä, missä rinne alkaa viettää länteen. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692091 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279543 \pm 4$ m.

KM 33808:18 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee melko jyrkästi länteen viettävällä rinteellä, rinteiden yläpuolella olevaa tasaista maastoa arviolta n. 1 m alempana. Maaperä paikalla on hiekansekaista multaa. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692092 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279511 \pm 4$ m.

KM 33808:19 (kvartsi-iskos). Löytöpaikka sijaitsee länteen viettävän rinteiden yläosassa, hyvin loivasti viettävällä rinteellä. Löytöpaikan GPS-yhtenäiskoordinaatit: $p_{GPS} = 6692092 \pm 4$ m, $i_{GPS} = 3279520 \pm 4$ m.

Nelisivuisen oikokirveen KM 15255:1:n löytöpaikka

Oikokirveen löytötiedoissa sanotaan, että esine on löydetty Mutaisten kartanon pellolta, päärakennuksesta n. 450 m kaakkoon. Mutainen 2 asuinpaikan inventointilöytöjen KM 33808:1–19:n löytöpaikat taas sijaitsevat peltoalueella, päärakennuksesta 380–480 m eteläkaakkoon–kaakkoon. Näin ollen on ilmeistä, että oikokirves on löydetty samalta peltoalueelta kuin missä löytöjen KM 33808:1–19:n löytöpaikat sijaitsevat, mutta tämän tarkemmin kirveen löytöpaikka ei ole selvitetävissä (ks. Toimenpiteet maastossa -otsikon alla olevaa selostusta).

Löytöjen ja asuinpaikan ajoituksesta

Alueelta aiemmin löydetty nelisivuinen oikokirves (KM 15255:1) on nuorakeraaminen, mutta inventointilöytöihin ei sisälly varmasti ajoitettavia löytöjä. Saviastianpalat (KM 33808:1, 3, 15) ovat koristeettomia, mutta ne vaikuttavat kampakeramiikalta mm. sekoitteena olevien kivenmurujen johdosta, eivätkä ole ainakaan nuorakeramiikkaa. Muut inventointilöydöt ovat varmastikin saviastianpalojen kanssa samanikäisiä. Asuinpaikkaa voidaan pitää siis kampakeraamisena, ja oikokirves on inventointilöytöjä ja asuinpaikkaa nuorempi. On kuitenkin syytä huomata, että oikokirves on ”keskentekoinen”, kuten luettelotiedoissa sanotaan, ja alue vaikuttaa kaikin puolin, sekä topografian, maaperän että ympäristön osalta, hyvin sopivalta myös nuorakeraamista asuinpaikkaa ajatellen. Kampakeraamisella ajalla paikka on sijainnut meren rannalla.

Mutainen 2:sta 400 m:n päässä sijaitsevalla Mutaisten asuinpaikalla (kohde 1) oleva C. F. Meinanderin kaivauspaikka 1962, josta keramiikka on vanhempaa tyypillistä kampakeramiikkaa (ka I:2), on n. 32 m:n korkeudella merenpinnasta, ja Mutainen 2 asuinpaikan kohdalla peltorinteen yläpuolella oleva tasainen maasto on arviolta n. 30 m:n tasolla. Korkeuksista päätellen asuinpaikat ovat melko samanikäisiä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Kohteen arvon selvittäminen edellyttää tarkempia tutkimuksia.

Toimenpiteet maastossa

Asuinpaikka löydettiin inventoinnissa 20.5.2003 tarkastettaessa äestettyä pellon pintaa. Alue tarkastettiin ja kohde dokumentoitiin 20. ja 21.5., valo- ja diakuvat otettiin 22. ja 23.5.

Alueen kivikautista asuinpaikkaa ajatellen otolliseen topografiaan ja maaperään kiinnitettiin huomiota jo inventoinnin ensimmäisenä maastotyöpäivänä 19.5., kun alue nähtiin paikan pohjoispuolella olevalta maantieltä, mistä alue oli hyvin näkyvissä. Lisäksi alueelta tiedettiin löydetyn edellä mainittu nuorakeraaminen nelisivuinen oikokirves, mutta toiveissa ollutta nuorakeramiikkaa ei inventoinnissa kuitenkaan löydetty. Inventoinnin maastotöiden aikana havaittiin myös, että kyseinen peltoalue oli sekä topografian että maaperän osalta osayleiskaava-alueen selvästi houkuttelevin peltoalue kivikautisten asuinpaikkojen etsimistä ajatellen. On kuitenkin huomattava, että osayleiskaava-alueella pellot olivat varsin suureksi osaksi oraan peitossa.

Alueella tarkastettiin pellon pintaa, joka oli kauttaaltaan hyvin näkyvissä edellä mainitun pohjoiseen virtaavan puron ja tästä itään ja etelään olevan metsän välillä. Sen sijaan puron länsipuolella oleva peltoalue oli oraan peitossa, kuten myös edellä mainitun, asuinpaikan pohjoispuolella ja maantien eteläpuolella olevan hyvin alavan maastokohdan itäpuolella oleva peltoalue. Koekuoppia alueelle ei tehty. Maastotarkastuksella alueella tutkittu peltoalue näkyy sivulla 11 olevalla kartalla.

Mutaisten isäntään Kalevi Virkkiin, joka on yksi alueen maanomistajista, oltiin yhteydessä inventoinnissa, ja hänelle kerrottiin asuinpaikan löytymisestä. Kalevi Virkki kertoi inventoijalle nähneensä alueella löytöjä pellon pinnalla, kuten kohteen kuvauksessa on selostettu.

Myös nelisivuisen oikokirveen KM 15255:1:n löytöpaikkaa tiedusteltiin 20.5. Kalevi Virkiltä, joka on esineen löytäjän Aulis Virkin (kuollut 1979) poika, mutta Kalevi Virkillä ei ollut löytöpaikasta kuitenkaan tietoa.

LISÄYKSIÄ

KOHDE 3

PERNIÖ MUTAINEN 3

PERUSTIEDOT

<i>Kunta:</i>	Perniö
<i>Nimi:</i>	Mutainen 3
<i>Muinaisjäännöstunnus:</i>	—
<i>Muinaisjäännöstyyppi:</i>	löytöpaikat
<i>Tyypin tarkenne:</i>	irtolöytöpaikat
<i>Ajoitus:</i>	kivikautinen
<i>Rauhoitusluokka:</i>	2
<i>Lukumäärä:</i>	1
<i>Maastokartta:</i>	2021 07 TEIJO
<i>Yhtenäiskoordinaatit:</i>	p= 6692350–440, i= 3279440–580, z= n. 20–21
<i>Koordinaattiselite:</i>	reikäkiven KM 33809:n löytöalue
<i>Etäisyystieto:</i>	Perniön kirkolta 11 km luoteeseen

OMISTAJATIEDOT

<i>Rekisterikylä:</i>	Mutainen
<i>Tila:</i>	586 - 464 - 0013 - 0004 Mutaistenkartano
<i>Omistaja:</i>	Kalevi ja Tarja Virkki
<i>Osoite:</i>	Merikulmantie 438, 25570 Teijo
<i>Lisätietoja:</i>	

AIEMMAT TIEDOT

Ei ole.

INVENTOINTI 2003

<i>Aika:</i>	Jyri Saukkonen 19. ja 23.5.2003
<i>Löydöt:</i>	KM 33809 <u>reikäkivi</u> . Esineen on löytänyt Aulis Virkki (kuollut 1979) sokerijuurikkaalla olleelta pellolta 1968–1979 ja se saatiin inventoinnissa 19.5.2003 Kalevi ja Tarja Virkiltä (os. Merikulmantie 438, 25570 Teijo). Diar. 23.6.2003.
<i>Kartat:</i>	ote maastokartasta 2021 07 TEIJO, 1:20 000, Helsinki 1999 (s. 30)
<i>Kuvat:</i>	—

LYHYT KOHDEKUVAUS

Reikäkiven löytöpaikka melko tasaisessa peltomaastossa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto

Peltomaastoa Mutaisten päärakennuksesta 160–300 m itään.

Kohteen kuvaus

Esine on löydetty maastokarttaotteelle (s. 30) rajatulta peltoalueelta, jonka laajuus on 130 x 70 m, mutta esineen tarkempi löytöpaikka alueella ei ole tiedossa. Peltoalue rajautuu etelässä maantiehen.

Löytöalue on yleisesti ottaen melko tasaista peltomaastoa, mutta maasto nousee kuitenkin loivasti alueen lounaispuoliskolta koillispuoliskolle, joka on vähän lounaispuoliskoa korkeammalla. Lounaispuolisko käsittää alavan notkomaisen peltoalueen koillispuoliskon ja löytöalueen lounaispuolella olevan useita metrejä korkean mäen eteläpuoliskon välillä. Mainittu mäen eteläpuolisko on myös peltomaastoa ja maastokartalla sitä rajaa osapuilleen 25 m:n korkeuskäyrä.

Maaperä löytöalueella on savimaata, paitsi että alueen korkeammalla koillispuoliskolla maaperä on vähän kevyempää aivan alueen pohjoispuolella olevien kahden peltomaaston ympäröimän viljelemättömän saarekkeen lähistöllä. Saarekkeissa, jotka näkyvät maastokartalla, on avokalliopaljastumia.

Luokitusehdotus

Ei luokitusta.

Toimenpiteet maastossa

Reikäkivi saatiin inventoinnissa 19.5.2003 Kalevi ja Tarja Virkiltä (os. Merikulmantie 438, 25570 Teijo), joiden maalla löytöpaikka sijaitsee. Tarja Virkki muisti esineen löytäjäksi Aulis Virkin, Kalevi Virkin isän, joka on kuollut 1979. Tarja Virkki muisti myös sen peltoalueen, mistä Aulis Virkki esineen löysi, mutta tarkempaa löytöpaikkaa peltoalueella hänkään ei tiennyt. Löytöajaksi voitiin päätellä 1968–1979, koska Tarja Virkki tuli taloon 1968 ja Aulis Virkki kuoli 1979. Tarja Virkillä oli selkeä muistikuva, että pelto, jolta Aulis Virkki esineen löysi, oli löytöaikaan sokerijuurikkaalla.

Löytöalueen lounaispuolella olevalla usean metrin korkuisella mäen eteläosalla käytiin Tarja Virkin kanssa 19.5. löytöaluetta tarkastelemassa, ja löytöalue rajattiin maastokartalle hänen selostuksensa perusteella.

Löytöalueella käytiin 23.5. Pellon pinta alueella oli hyvin näkyvissä äestysten jäljiltä, mutta aluetta ei alettu kuitenkaan tarkastaa sen enempää, koska se ei vaikuttanut kovin lupaavalta kivi-kautista asuinpaikkaa ajatellen.

Löytöalueen lounaispuolella olevan useita metrejä korkean mäen lakialueen eteläpuoliskoa tarkastettiin 22.5. Kuten edellä on sanottu, mäen eteläpuolisko on myös peltomaastoa ja sitä rajaa maastokartalla osapuilleen 25 m:n korkeuskäyrä. Löytöjä ei äestetyin pellon pinnalla alueella havaittu. Kalevi Virkki oli jo aiemmin kertonut, että mäen eteläpuoliskolla hän ei ole havainnut pellon pinnalla löytöjä, vaikka hän on havainnut löytöjä (selostuksen perusteella ainakin kvart-

silöytöjä)²⁸ muualla löytöpaikan ympäristön pelloilla (ks. kohteiden 1 ja 2 selostuksia). Maaperä tarkastetulla mäen lakialueella oli hiekkaperäistä ja osittain multaa, jota oli varsinkin lakialueen reunoilla.

LISÄYKSIÄ

²⁸ Vrt. Eeva Raiken Perniön inventointikertomukseen (s. 9).

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE

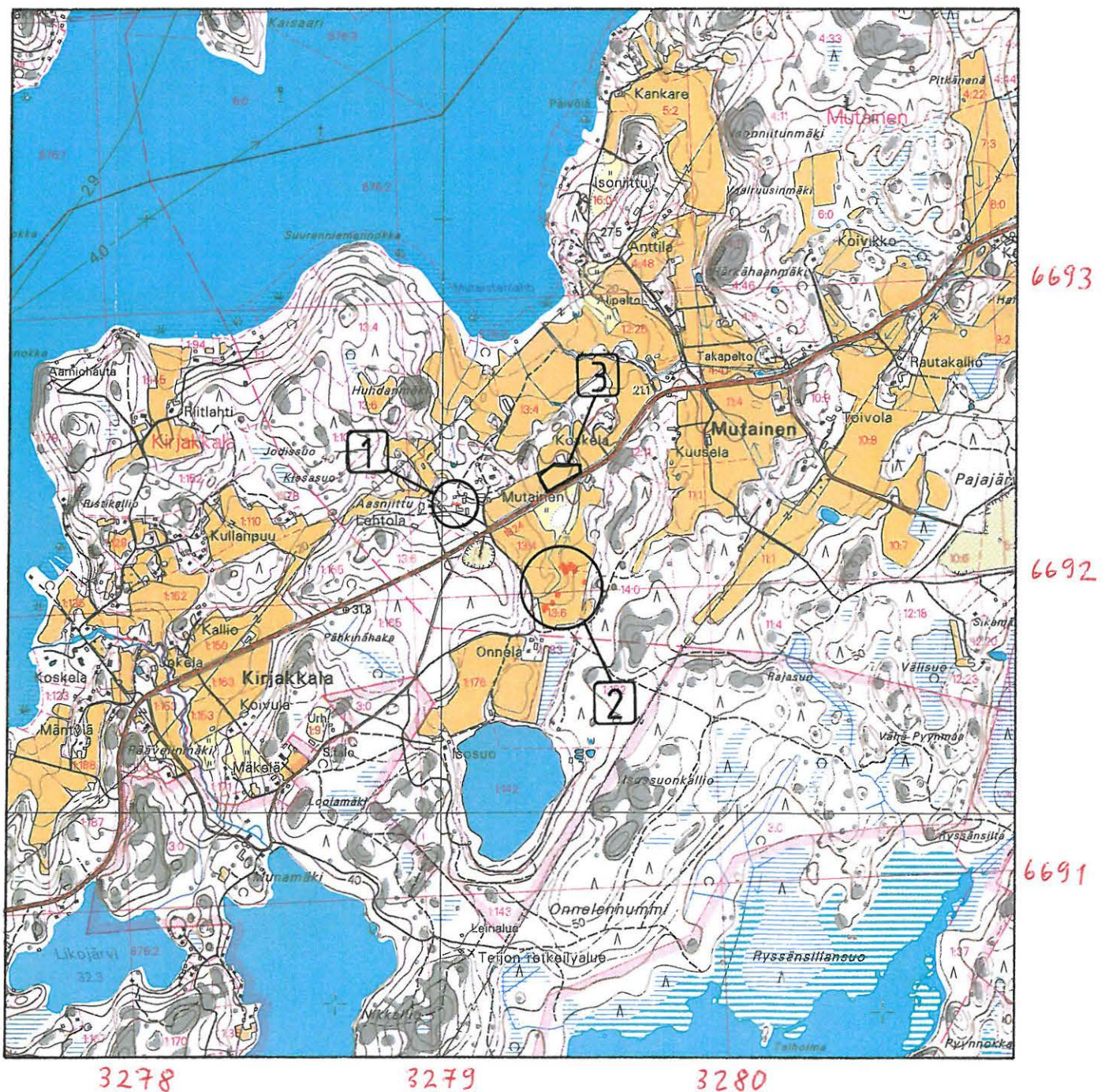
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten inventointi 2003

Jyri Saukkonen

Kertomuksen kohteet 1-3.

1. Mutainen, kivikautinen asuinpaikka (kohteesta merkitty punaisella C. F. Meinanderin kaivausalueen 1962 sijainti)
2. Mutainen 2, kivikautinen asuinpaikka (kohteesta merkitty punaisella inventointilöytöjen 2003 KM 33808:1-19:n löytöpaikat)
3. Mutainen 3, kivikautinen löytöpaikka - irtolöytö (kohteesta rajattu mustalla peltoalue, jolta reikäkivi KM 33809 on löydetty)

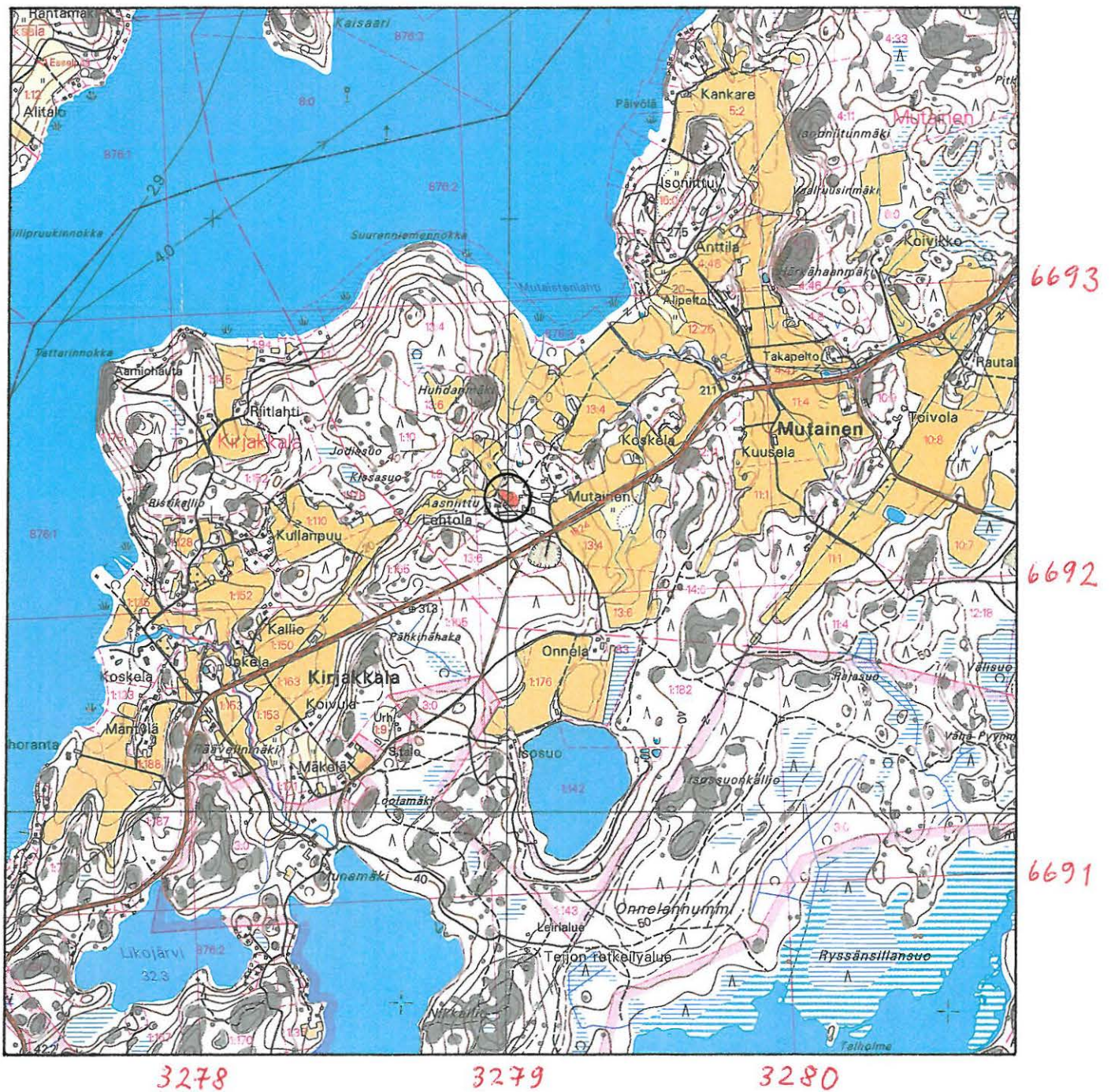
Ote maastokartasta 2021 07 TEIJO, Helsinki 1999, 1:20 000.

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE
 Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten inventointi 2003
 Jyri Saukkonen

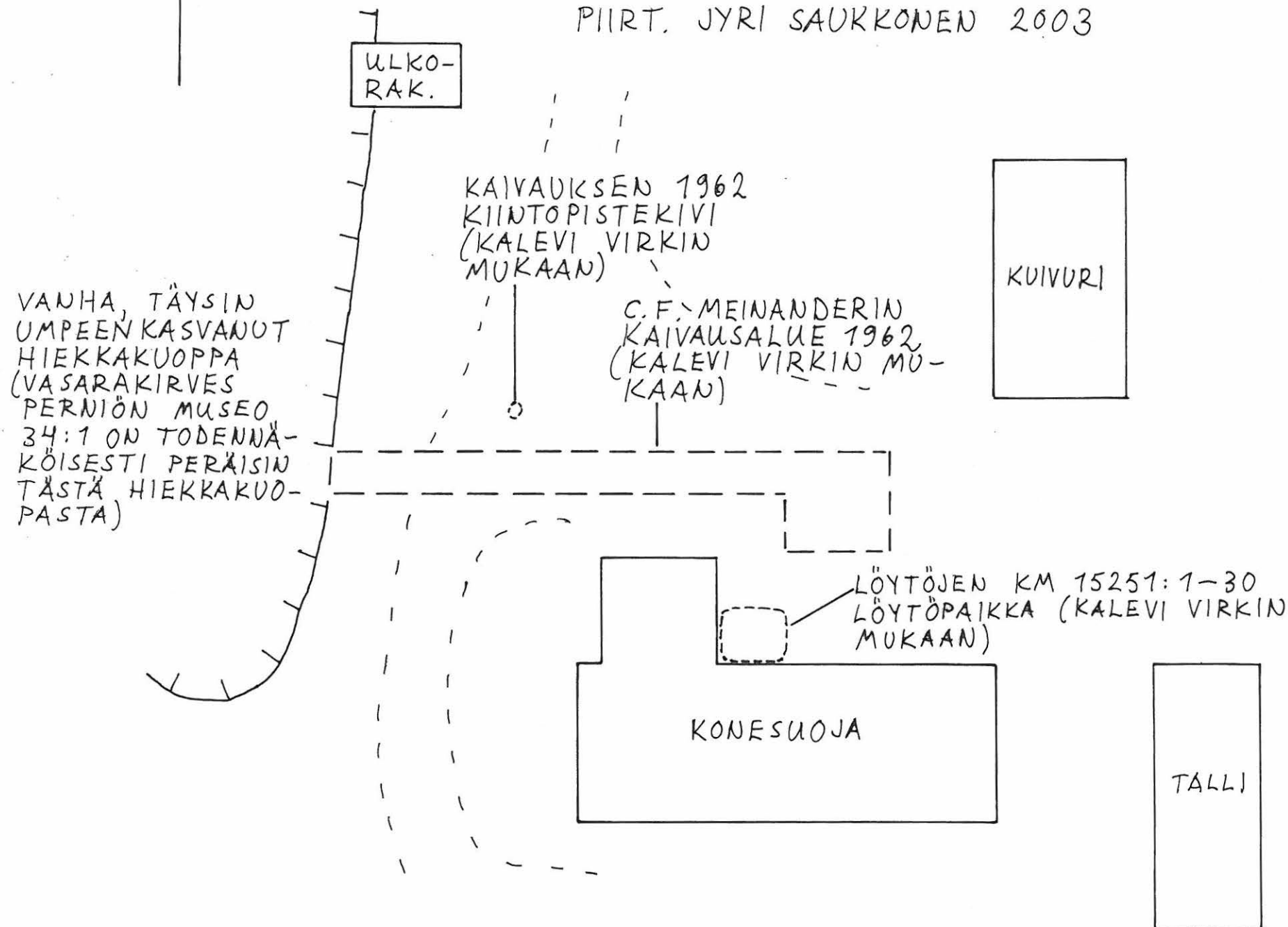
Kohde 1, Mutainen: hiekkakuoppa, josta vasarakirves Perniön museo 34:1
 on todennäköisesti peräisin (merkitty punaisella)

Ote maastokartasta 2021 07 TEIJO, Helsinki 1999, 1:20 000.

PERNIÖ MUTAINEN
YLEISKARTTALUONNOS, EI MITTAKAAVASSA
PIIRT. JYRI SAUKKONEN 2003

Perniö
Kirjakkalan-Mutaisten alue
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten inventointi 2003

DIALUETTELO

Diat 50954–959

Foto: Jyri Saukkonen

- 50954 Kohde 2, Perniö Mutaisten 2. Kivikautinen asuinpaikka ympäristöineen. Asuinpaikka sijaitsee kuvan keskustassa, metsän edessä olevalla äestetyllä peltoalueella, jossa pellon pinta on näkyvissä. Kuva pohjoisluoteesta.
- 50955 Kohde 2, Perniö Mutaisten 2. Kivikautinen asuinpaikka ja paikan ympäristöä. Asuinpaikka sijaitsee metsän edessä olevalla äestetyllä peltoalueella, jossa pellon pinta on näkyvissä. Kuva pohjoisluoteesta.
- 50956 Kohde 2, Perniö Mutaisten 2. Kivikautinen asuinpaikka. Asuinpaikan eteläosa etualalla, kuvan vasemmalla puoliskolla, ja paikan pohjoisosa taustalla, kuvan keskivaiheilla. Kuva lounaasta, asuinpaikan eteläosan eteläpuolelta.
- 50957 Kohde 2, Perniö Mutaisten 2. Näkymä kivikautisen asuinpaikan eteläosasta itäkoilliseen. Asuinpaikan pohjoisosa taustalla, kuvan vasemmalla puoliskolla. Kuva länsilounaasta.
- 50958 Kohde 2, Perniö Mutaisten 2. Kivikautisen asuinpaikan eteläosa. Kuva idästä.
- 50959 Kohde 2, Perniö Mutaisten 2. Kivikautisen asuinpaikan pohjoisosa ympäristöineen. Kuvan vasemmassa laidassa Mutaisten päärakennus. Kuva etelästä.

Perniö
Kirjakkalan-Mutaisten alue
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten inventointi 2003

NEGATIIVILUETTELO

Neg. 125971–977

Foto: Jyri Saukkonen

- 125971 Kohde 2, Perniö Mutainen 2. Kivikautinen asuinpaikka ympäristöineen. Asuinpaikka sijaitsee kuvan keskustassa, metsän edessä olevalla äestetyllä peltoalueella, jossa pellon pinta on näkyvissä. Kuva pohjoisluoteesta. Kertomuksen kuva 1.
- 125972 Kohde 2, Perniö Mutainen 2. Kivikautinen asuinpaikka ja paikan ympäristöä. Asuinpaikka sijaitsee metsän edessä olevalla äestetyllä peltoalueella, jossa pellon pinta on näkyvissä. Kuva pohjoisluoteesta. Kertomuksen kuva 2.
- 125973 Kohde 2, Perniö Mutainen 2. Näkymä kivikautisen asuinpaikan eteläosasta koilliseen. Asuinpaikan pohjoisosa taustalla, kuvan keskeltä oikealle. Kuva lounaasta. Kertomuksen kuva 5.
- 125974 Kohde 2, Perniö Mutainen 2. Kivikautinen asuinpaikka. Asuinpaikan eteläosa etualalla, kuvan vasemmalla puoliskolla ja keskustassa, ja paikan pohjoisosa taustalla, kuvan oikealla puoliskolla. Kuva etelälounaasta, asuinpaikan eteläosan eteläpuolelta. Kertomuksen kuva 4.
- 125975–976 Kohde 2, Perniö Mutainen 2. Kivikautinen asuinpaikka ja paikan ympäristöä. Asuinpaikan eteläosa kuvan vasemmalla puoliskolla ja pohjoisosa kuvan oikealla puoliskolla. Taustalla, kuvan keskellä, Mutaisten päärakennus. Kuva eteläkaakosta. Kertomuksen kuva 3 (panoraama).
- 125977 Kohde 2, Perniö Mutainen 2. Kivikautisen asuinpaikan eteläosa. Kuva idästä. Kertomuksen kuva 6.

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten
inventointi 2003
Jyri Saukkonen

NEG. 125971

Kuva 1. Kohde 2, Perniö Mutainen 2.
Kivikaudinen asuinpaikka ympäristöineen.
Asuinpaikka sijaitsee kuran keskustassa,
metsän edessä olevalla äestetyllä pelto-
alucella, jossa pellon pinta on näkyvissä.
Kuva pohjoisluoteesta.

Foto: Jyri Saukkonen

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten
inventointi 2003
Jyri Saukkonen

NEG. 125972

Kuva 2. Kohde 2, Perniö Mutainen 2.
Kivikautinen asuinpaikka ja paikan
ympäristöä. Asuinpaikka sijaitsee met-
sän edessä olevalla äestetyllä pelto-
alueella, jossa pellon pinta on näky-
vissä. Kuva pohjoisluoteesta.

Foto: Jyri Saukkonen

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten
inventointi 2003

Jyri Saukkonen

NEG. 125975

NEG. 125976

Kuva 3. Kohde 2, Perniö Mutainen 2. Kivikautinen asuinpaikka ja paikan ympäristöä. Asuinpaikan eteläosa kuvan vasemmalla puoliskolla ja pohjoisosa kuvan oikealla puoliskolla. Taustalla, kuvan keskellä, Mutaisten päärakennus. Kuva eteläkaakosta.

Foto: Jyri Saukkonen

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten
inventointi 2003

Jyri Saukkonen

NEG. 125974

Kuva 4. Kohde 2, Perniö Mutainen 2.
Kivikautinen asuinpaikka. Asuinpaikan
eteläosa etualalla, kuvan vasemmalla
puoliskolla ja keskustassa, ja paikan
pohjoisosa taustalla, kuvan oikealla
puoliskolla. Kuva etelälounaasta, asuin-
paikan eteläosan eteläpuolelta.

Foto: Jyri Saukkonen

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten
inventointi 2003
Jyri Saukkonen

NEG. 125973

Kuva 5. Kohde 2, Perniö Mutainen 2.
Näkymä kivikautisen asuinpaikan etelä-
osasta koilliseen. Asuinpaikan pohjois-
osa taustalla, kuvan keskeltä oikealle.
Kuva lounaasta.

PERNIÖ KIRJAKKALAN-MUTAISTEN ALUE
Osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten
inventointi 2003
Jyri Saukkonen

NEG. 125977

Kuva 6. Kohde 2, Perniö Mutainen 2.
Kivikautisen asuinpaikan eteläosa.
Kuva idästä.